Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lateinisch-deutsche Sammelhandschrift des Heinrich Otter - Cod. St. Blasien 77

Schera, Heinrich Otter de

[Italien, Konstanz], [1439-1442]

Varia de dedicatione Ecclesiae

urn:nbn:de:bsz:31-51901

Visual Library

Et nota institutores dedicationum ecclesiarum a quo papa et vnde habeant originem.

Anno domini iij^c.xiiij^o. Siluester papa xxxiiij^us a petro in ordine hic. Iste sedit annis xxiij mensibus x hic baptizauit Constantinum imperatorem. Et siluester constituit consecratores dedicatores ecclesiarum et altarium et qui inungit calix cum crismate. Et ipse kyrieleyson xpeleyson kyrieleyson decantari suppsit et addidit diuino officio. Et constituit in panno lineo et mundo collocari sacrificium altaris quia celebratur quia joseph corpus domini involuit in syndone.

Anno domini iij^c.xv^o. pace Constantino data ecclesie decimis et proprietatibus concessis temporalibus et religiosis. Et audita est vox in aere dicens hodie venenum in fusum est ecclesie.

Anno domini M^o ccc^mo lxvj. Imperator extra capt et regnat annis xvj Innocentio sexto papa sz lenone Ordeatrix accepit occidentale imperium huius 2° anno. Felix papa a petro ... in ordine sedit annis viij^o mensibus sex hic constituit ab episcopis ecclesias dedicari et consecrari.

Anno jc eo. Eciam luna in ariete plena nullius valoris fuit ...

Sequitur sermo in dedicatione templi.

Domum tuam domine decet sanctitudo in longitudine
dierum. Verba thematis huius posita scripta
sunt in propheta David et conveniunt bene predicari
in dedicationibus ecclesiarum. Quia vere ecclesie nominantur
et sunt domus dei. Et duo principalia notantur
in verbis propositis. Primum est cuiuslibet ecclesie sanctificatio.
Secundum est finis terminatio. Primum fit per episcopum con-
secratorem. Secundum fit per fidelium venerationem. Episcopi enim
ecclesias per suas benedictiones consecrant. Sed fideles
in eisdem orantes laudantes atque deum veneran-
tes ad cuius honorem edificatur et consecratur.
Primum notatur ibi tuam decet sanctitudo. Secundum vero ibi
tu additur domum tuam. Notandum est autem quod domus
dei que est ecclesia quod ipsa primo edificatur. Secundo quod
dedicatur. Tertio quod deus in eis sanctificatur. Quarto quod deus
in eisdem honoratur. Primo enim edificatur per
artificum compositionem. Secundo decoratur per imaginum
depictionem. Tertio in ea sanctificatur precibus
consecratorum. Quarto in ea deus honoratur plausibus con-
fessione. Et quia hec ecclesia sive domus dei materia-
lis significat animam spiritualem que est domus spiritualis ut
dicit Augustinus. Quicquid igitur in templis manufactis
agitur totum in nobis spirituali edificatione completur.
Sequitur si placet quedam additio que est talis. Nota Hugo
de sancto Victore in libro secundo de archa Noe capitulo
... cor hominis malis cogitationibus subiectus [illegible]
[illegible] nobilis [illegible] in mente. In
additione huius [illegible]. Et finita additione redeas
fine huius sermonis. Et finita additione redeas
ad propositum sic. ¶ Et ideo omnia habet predicta circa
domum dei spirituale conveniunt. Hoc autem bene
ostenditur 3o Regum ubi Salomon incepit edificare
domum dei. Edificium enim templi erat disponitur.
Sua altitudo erat triginta cubitorum. Latitudo
autem erat viginti cubitorum. Et longitudo sexaginta
cubitorum domus materialis. Et secundum eandem

dispositionem spiritualiter accepta debet sic anima edi-
i ficari ut fiat domus dei spiritualiter Primo quod
altitudo domus Salomonis debet elevari in al-
tum per fidem trinitatis ut anima credat in patrem
et filium et spiritum sanctum Nam alias nequaquam potest
fieri anima domus dei nisi elevetur in altum per fidem
trinitatis que figurata est per triginta cubitos
Et hoc etiam Athanasius optime ostendit in
Symbolo suo dicens hec est fides katholica
quam nisi quisque integram inviolatamque servaverit
absque dubio in eternum peribit fides autem
catholica hec est ut unum deum in trinitate et
trinitatem in unitate veneremur Neque confunden-
tes personas neque substantiam separantes alia est enim
hoc est ut unum deum in trinitate et trinitatem
in unitate veneremur. Vides igitur quam ne-
cessarium est ut anima in altitudine triginta cu-
bitorum elevetur hoc est per fidem trinitatis il-
lustretur ut possit effici domus dei Ordo do-
mus Salomonis habuit in latitudine viginti cubi-
tos per quam mensuram secundum glosam signatur
numerus caritatis Nam iste numerus continet dupliciter
denarium hoc est bis decem per quod consignatur dupl-
ex actus caritatis scilicet dei dilectio et proximi Una
enim caritas inflammat hominem ad deum diligen-
dum propter se alia excitat hominem ad proximum dili-
gendum propter deum ut testatur Johannes iiii°
Qui non diligit fratrem suum manet in morte
Idem hoc mandatum habemus adeo ut qui di-
ligit deum diligat et fratrem suum Sine hac
latitudine caritatis non potest anima fieri domus
2° dei ¶ Ordo domus quam edificavit Salomon ad ho-
norem dei habuit sexaginta cubitos longitudinis
per quam mensuram longitudinis significatur longa-
nimitas pacientie ut omnia adversa et ardua sus-
tineat pacienter qui velit esse domus dei Non

Nam hec expo̅nit glosa Dicit quod Rex Salomon dis-
posuit edificium domus dei sive templi ꝑ altitudi-
ne latitudine et longitudinem visibilem et etiam invisibile
Ita nunc est dispositum ꝑprium animam ꝑ fidei caritate
et patientie longanimitate Nam istis virtutibus edificatur
anima et ꝑficitur ut deus ipsam incipiat inhabitare 3°
¶ Tertio Salomon domum sive templum quod deo edifi-
cavit interius decoravit Nam posuit artificiose
moysi quem in eo sunt sculpta et sculpsit ibi
duos cherubim in quo sunt corpus xⁱ Et depingi
et universe ornamentis circa altare et in parietibus
Et hec omnia debent esse spiritualiter in anima ut ipsa spi-
ritualiter decoretur Et ut deus in ipsa manere dignetur
de quo decore dicit propheta in psalmo Domine dilexi de-
corem domus tue et locum habitationis glorie tue Certe hugo
aut tercium decorem anime diligentia ad cuius diligentia labo-
raret orando et supplicando quatenus animam suam deus spiri-
tualiter decoraret Primo quod anima ornanda vel decoranda 1°
est per archam vel ciborium in archa in qua posuit mo-
yses in domo domini reservatum fuit manna cibus
celestis et in ciborio nostro sunt corpus xⁱ quod est cibus
angelorum Sic et nos principaliter ornatum anime demus
propone archa sive ciborium hoc est ipsum hominem
in quo est divinitas abscondita que est cibus celestis
et refectio angelorum habent quod archa hoc est ipsum po-
namus in corde nostro humanitate sive incarnationem
xpi recogitando et benefitia sive incarnationis re-
pensando et ei semper gratias agendo et hoc hortatur nos
scriptura ꝑ sanctum david Nam dicit 2° Regum 6 da-
vid dixit vade et reducam archam domini in domum 2°
meam ¶ 2° Salomon posuit duos cherubim por-
natum domus in templo Ita et nos ponamus in cordibus
nostris illos nobilissimos spiritus sanctos angelos semper reco-
gitando eorum gloriam et felicitatem et dominum in ipsis
laudando et eorum beatitudinem ardenter desiderando
quod sicut animam suam celestibus comparet posset dice-
re cum apostolo Nostra conversatio in celis est Hoc est dum
3°

3o Nos cogitamus semp celestia ¶ Tercio scdon po-
suit circuitu eius in parietibus celaturas & ornatu
quod sit nos in celestibus unis de punctis scos
ita ut domus dei domus scis ... Site
primo aplos ut recordemur eoz constantia de pmge
doctrina & qualiter oia relinquent & sequebant
vn math ecce nos relinquimus oia & secuti
sumus te De inde mrres ut recordemur eoz
patientiam ... & passionibus eoz De inde con-
fessores ut attendamus eoz austeritate & ab-
stinentia ... vitam ... cum alijs ... ibus
ut pensemus eoz continentia & mundicia Vn
igitur domus aie ... picturis decorat tur ...
mansione delectabile mea ... & ad hoc
monet nos aplus dicens ... nos primo an-
4o gulari xpo ihu in quo edificatio constructa cre-
scit in templu scm in dno ¶ Quarto scdon
fecit domu illa specialem ad offerendu
mea sacrificiu dno ad ipm placandu Vn
de ... tunc acceptabis sacrificiu iusticie
Adhoc aut templu homines solebant templant
ymolari ... offerebat deo ad ...
sic Samuel oblatus fuit ... ...
rebant panes azimi sicut pz in exodo
& pluribus alijs locis ... offerebantur etia
pecora sicut oues & boues & multa alia aialia
Et ideo preceptu erat in lege ut nullus appa-
ret coram dno ... ymolaret sicut
... illa domus a salomone ut mea sa-
crificiu offerret dno Site domus aie edificat
& ornatur ut ho deo spualiter in ea aliquid
ymolet Primu igitur dz homo seipm offerre
deo ad seruiendu & ad hoc dz nos inducere
exemplu xpi qui pro nobis seipm obtulit patri
in cruce ad satisfaciendu pro nobis Vn monet
nos aplus dicens Estote imitatores dei sicut

filii karissimi et ambulate in dilectione sicut et xps
dilexit nos Et tradidit semetipsum pro nobis
oblacionem et hostiam in odorem suauitatis ¶ Secundo
offerebantur in domo quam edificauerat salomon
azimi panes proposicionis signatus est panis viuus
qui de celo descendit scilicet xps quem panem xpiani
offerunt id est corpus xpi cottidie in templo conficiendo
et deuotissime consecrando Et hoc faciunt fideles tem-
pli de causa scilicet ut per xpi corpus refectione
cogitent passione ut per corpus xpi sacramentum
dilectione ut digna eius manducacione senciat
eterna consolacione De primo dicit apostolus ad chorin-
thios Quocienscumque manducabitis panem hunc mortem domini
annunciabitis donec veniat De secundo dicit augustinus
Cottidie consiteri debes quod cottidie peccas Secundo
de tercio Johannes Qui manducat me viuit propter
me hunc est panem id est sacramentum debemus in domo
anime mee frequenter immolare hoc est in templo Salo-
monis offerebantur diuersa animalia et in mente
offerentur diuersa sacrificia Ita est in templo anime de-
bemus offerre diuersas meditaciones affectiones et
deuociones et numquam coram domino vacui apparere
vt de Exodi et deuteronomii et in Ecclesiastes Non
apparebis in conspectu meo vacuus ¶ Ille autem coram
deo vacuus apparet qui nullam bona affeccionem uel
deuocionem deo offert Tercio edificauit salomon do-
mum illam ut deus mea veneraretur et laudaretur
Vnde deputauit ad hoc cantores qui nimium
iugiter laudarent et exorarent omnem opus domi-
ni et etiam mee ad hoc edificatur ut deus in eis
laudetur tam per genuflectiones quam per deuotas
oraciones quam per oraciones et cantus iubilaciones Vnde
dixit dominus ad Judeos Domus mea domus oracionis
est Quia in anima que consecratur ut sit domus uel
templum dei debent ista tria fieri Nam primo debet
mea deus honorari per genuflectiones humilia-
cionis per deuotam oracionis peccatum confessionis Primo

dico qd' iam facta e domus dei deu' det venare
se humiliando hoc enim ptinet ad honore dei
ut ois creatura ei subiciatur et tota eo humi-
liter Unde dicit dns i ysaia Michi curvabitur
oe genu Tunc autem deo genu omne curvat
qn ronalis creatura ei subicitur ¶ 2o deus
i domo aie honorat qn devote adoratur
et ab eo auxilium imploratur Ad hoc ptinet su-
mi illud verbum Apli Orabo spu et mente psal-
lam spu et mente qa dicit Oro mentalis e
p qua deus mentaliter honoratur ¶ 3o dr deus
i domo aie venerari plandis confessione et gra-
tiarum actioes unde ps Benedic aia mea dno
et oia q intra me sunt nomi sco eius Ergo aia
veraciter deo humiliat sz qn eius maiestati humi-
liter deprecatur et cordis ipsum laudando iugiter
honorat Tunc vero potest domus dei ap-
pellari Rogemus ergo etc.

Sequitur notabile quoddam etc.

¶ Nota hugo de sco victore In libro de archa
noe Cao ii. Domus dei totus e mundus domus
dei e ecclia domus dei e quilibet fidelis aia. In
mundo e deus ut imperator in regno. In
ecclia e pre familias i domo. In aia ut sponsus
i thalamo Pagani iudei et alii falsi infide-
les sunt in eius regno falsi fideles sunt i eius
domo Omnes iusti et electi sunt in eius thala-
mo etc Nota circa domum dei .i. ecclesiam primo
edificatur 2o decorat 3o deus in ea sacrificat
ut het in principio precedentis sermonis.

Aliud notabile

¶ Nota hugo i libro de archa noe de spirituali
edificatione libro 2o Cao .i. In corde hois mul-
tis cogitationibus fluctuantis Sapientia sibi domum fa-
bricat Et i fabricatione plenit tria natura locus
materia et Artifex Locus e aia hois Materia e po-

tentia aie Sed artifex e ipe deus q cooperat
cu hoie qr ipe deus dignatur cu hoibus ha
bitare Non dedignatur cu hoibus pius habita
culu sibi facere Non de go ho sua p impotencia
insipientia vl malicia desperare Sed potius
illu qui secu cooperat attendere Deus em oi
potens e Sapiens et misericors Igitur in illo
pt cu illo de fire etc Se hoc aut bn ondit
in Regu etc vt p9 het in principio sermonis
precedent q sermo incipit Domui tua etc

Sequitur alius Sermo de dedicacione

Querebat videre ihm quis esset et no
poterat pre turba qr statura pusillus erat
luce 19o In hoc vo describitur laudabilis illius
Zachei puslli cupido q exprimit In hoc qr qre
bat i desiderabat videre ihm qs esset Desde
rabat em videre ihm quis esset qui tam di
ligentissime hoibus salutem nunciaret Et qs esset
qui tam in inferno ihc dyabolu superaret quis esset
qui tam gloriosissime celos penetraret Sermo
9o voluit Zacheus videre quis esset ihesus
qui predicaret hoibus salutem dequo pt sum
1o viii Math Cum intrasset ihs ierlima
commota e vniuersa ciuitas dicens Quis e
hic Et sequitur hic est ihs propheta Est go ihs propheta
qui veritatem annunciat et bn de ihs propheta
Na ipe veritatem salutis et gre hoibus nunciat
vt dicit aplus Veniens euangelizabat pace
sed pace hijs qui longe et pe fuit Notandu e at
qd ihs tria predicauit hominibus per q poterant
salutem consequi et graciam inuenire Primu fuit
eternu supplicij acerbitas Secundum fuit virtutum
vtilitas 3m fuit celestis glorie felicitas Sermo
po propheta noster ihus nunciauit hoibus eternu suppli
cij acerbitatem vn dr in Math 25 vbi cominan
ando diem iudicij annunciat et predicit malorum

.luc.
.xix.

A

Quis esset

9

ihs propheta

Nota
3 predicauit
per q poterant
salutem consequi
et graciam inveni
re
1 Acerbitas
supplicij

supplicium unde etc. Tunc dicet hijs qui a sinistris
eius erunt i. maledictis Discedite a me maledicti
in ignem eternum qui paratus est dyabolo et angelis eius
hec xpi predicatio solet homines metu terrere et
ipos terrendo ad conversionem inducere Unde ps. Initium
sapientie timor domini Et ibi glosa ianua confessionis est
timor domini Et 10 dicitur Inotus Qui sine timore

Vtilitatem 2 virtutum

est non potest iustificari Secundo propheta nunctius annun-
ciavit virtutum utilitatem ut sic induceret homines
ad virtutis amorem Unde predicavit sicut dicitur Johannis

Joan 14

Si quis diligit me sermonem meum servabit et
pater meus diliget eum et mansionem apud eum faciemus
Ecce quantus utilitas virtutis quia per virtutem di-
lectionis deus inducitur ut in corde hominis veniat et
mansionem ibi faciat de hac utilitate divine
mansionis apud animam Beatus Greg. in Omelia
Pensate in quo quanti gaudij et felicitatis sit
habere in cordis hospitio adventum dei Certe
qui tere adveniret quanti honoris et gaudij
esset deum in corde portare cum interiori et affectione
pro virtutibus laboraret Per quas quodammodo cogitur
in cordis hospitio habitare Sicut dicit Apostolus
habitare xpm per fidem in cordibus fidelium Tertio

Felicitatem 3 celestis beatitudinis

propheta ille xps annuntiavit celestis beatitudinis
felicitatem. Unde dicebat hec est vita eterna ut
cognoscant te solum deum verum quem misisti ihm
xpm. Unde Joh. Et in Math. Vos qui secuti estis
me centuplum accipietis et vitam eternam posside-
bitis hec est enim annuntiatio et revelatio celestis
iocunditatis que nos merito deberet inducere et in-
flammare affectum mentis ad eternam beatitudinem
desiderandam. Quamvis enim omnes homines naturaliter ap-
petant beatitudinem secundum philosophum et secundum Augustinum
ita expresse fuit annuntiata Ardentius ipsam homi-
nes appetant et instantius ipsam quereba[n]t sic i[n]
libro quartum etc. ut de celestibus predicavit quid[am]
de verbis eius antiquus dicebat. Beatus qui manducat

parte hic in regno dei ¶ Scd'o Zacheus quere-
bat ihm videre quis esset qui tam misericorditer
peccata condonat homini Unde luc xix us e hic qui
etiam peccata dimittit nam ignorauerit ipsum deum
esse Si enim ipsum deum cognouissent seu credidissent
peccata eum dimittere non dubitassent Et ideo alibi de
sultaverunt [?] dicentes quis potest peccata dimittere nisi solus deus ?
Quomodo e aut q misericordiam suam circa peccatorum condonationem
tripliciter ostendit Primo quod offeret se peccatoribus ami-
cabiliter 2o quod condonat eis liberaliter 3o quod nunquam
improperat eis hostiliter [illegible] Primo ergo propheta [?] ... xpi
ad condonandum offeret se peccatoribus amicabiliter sicut
patuit in iustificationibus zachei Nam ad hoc non erat
inuitatus ab ipso zacheo Sed se ipsum inuitauit dicens
Zachee festinans descende quia hodie in domo
tua oportet me manere Et hoc sepius legitur
memoro [?] quod ipse xps manducauit et bibit cum pecca-
toribus Et se ultro id est sine offerebat se peccatoribus
ut sic eos ad penitentiam inuitaret Et hoc insinuauit
cum phariseis inuidentibus et reprehendentibus ipsum
quod cum malis hominibus id est cum peccatoribus comederet Inquit
non est inquit valentibus opus medicus sed male
habentibus [illegible] dicet Ego cum eis comedo et bibo non
pro mea utilitate sed pro eorum salute ¶ Scdo iste
propheta xps condonat liberaliter peccata hominibus et hoc
pulcherrime ostensum e in illo sermo Mathei Cui
dominus decem talenta dimisit quod humiliter rogauit
Certe valde liberale se exhibuit qui debitori
tantam summam pecunie relaxauit Sed multo libe-
ralior e xps qui cotidie decem milia peccatorum mor-
talium vere et humiliter penitentium dimittit hoc enim
[illegible] opera sufficienter secundum expositores sanctorum Tercio
xps e ille qui peccatum post veram penitentiam nunquam impro-
perat homini indignanter Unde de Ezech Si auer-
terit se impius ab impietate sua et fecerit iustitiam
omnium impietatum eius non recordabor amplius Et
istud intelligendum e de istis qui querunt ad deum
penitentiam et ut peccata sua non iterent Nam si aduomitum

quis esset
tam misericordi[ter]
des[?]
condonat

¶

i

2o

redierent opta q eis ihs dimisit primaz merito
de ingratitudie arguent' sic fecit ille dns suo
suo ingrato cui dece milia talenta dimisit et
ipe ingratus debitoribus existens cu oservo suo ce
tu denarios dimitte recusauit Vn dns ipm q'
i ira increpauit dicens Serue nequa ome
debitu dimisi tibi qm rogasti me etc ¶ Tercio
querebat zatheus ihm vide qs esset qr tam pote

3o
Et esset q dia
bolu expugna

iste dyabolu expugnauit de q dr in ps Quis e
iste rex glie dns fortis et potens i plio Quisto
verbo vera insinuat q xpc i ista pugna po
tenter fecit na et ipm dyabolu supauit fideles q
deo fuerant decaptiuitate liberauit et ipm dya
ad hoies temptandu debilitauit Primo ergo pate
do in teute dyabolu supauit Et h' monstrauit
pha cui interrogatiom rnderet qua fecerat
dicendo Quis est iste rex glie ingt dns for
tis ad dyabolu supauit vincendo quis e rex glie
Et qualit' vicit dyabolu hoc optie describit bts
Augus na dyabolus pmalicia captiuauerat hoies
et ideo iniuste captiuu tenebat Vn liberator
ne xpc liberare volens hoies de manu dyabo
et ipm dyabolu expugnare posuit dyabolo musci

Decipula fuchs fall

pula sz carne in qua pecta posuit carne sua
et i carne hamum sz innocentia sua quia igr
innocente xpm occidit Et ideo victoria amisit
na hamus innocentie qui i xpo latitauit et p'
septus supauit ipm dyabolu strangulauit ¶ 2o no
solu dyabolu vicit sz et captiuitatem huam gnis
qua dyabolus adhuc tenebat xpc reduxit Vn
de xpo dicit' Ascendisti i altu cepisti captiuitate acce
pisti dona i hoibus etc illos em qs dyabolus captiuos
tenebat ipe xpc i sua captiuitate reducebat et h'
iuste victo temptatore oms qs iniuste tenuerat
redderetur ¶ 3o xt victoria otra dyabolu fecit eo
potentia adversus hoies debilitauit Et hoc vide

xps insinuasse vid' dr Jn Joh· Nunc princeps huius
mundi eiciatur foras| mundus sumitur hic pro malis
hoibus qui mundane et seculariter viventes isti
dyabolum quasi principem suum sequuntur Ab hys hoibus per xpm
est eiectus non quod in malis omnino non regnaret| sed
quod magna parte sue potentie in eis amisit ad temp-
tandum ipos dicitur enim quod sua ptas per xpi passione
minuta est quod multa auxilia collata sunt hoi per
xpi passione per que pt dyabolo resistere ne sua pote-
ncia possit hoi nocere Vnde dicit apls. Eph· xps
ascendens multum dedit dona hoibus que ipm hoiem
confortant ad operandum et dyabolum superandum et hic tum
sil' ostendit se xpt fore quando dyabolum sua passione
vincit Vnde ipse Luce dicit Cum fortis armatus
custodit atrium suum in pace sunt omnia que possidet
Si autem fortior illo superuenerit tunc arma eius aufert
et vasa eius destruet| fortis iste de quo loquitur
xps est dyabolus quantumlibet astutia sua vel malicia
quando ille non habet fortiorem impugnatorem vel sibi
resistere tunc in pace sunt omnia que possidet| hoc est sine
omni contradictione et impedimento possidet atrium suum
hoc est malorum corda Si autem fortior illo· i· xps ihs
superuenerit ipm quod vincet et arma eius· i· astutia
et malitia sua ad impugnandum hoiem minuet|
et vasa eius distribuet Et fideles quos ipse capti-
uauerat liberabit| ¶ Quarto gaudebat| Zacheus
videre quis esset qui tam gloriose celos penetraret|
de quo pt accipi illud ysaye Quis est iste qui
venit de Edom tinctis vestibus de Bosra Iste for-
mosus in stola sua gradiens in multitudine virtutis
sue Ista est vox angelorum admirancium xpi gloriam
celos penetrantis Ipse enim tunc inneffabili gloria celos
ascendit| Et exprimuntur tria in istis verbis de
quibus angeli mirabantur Primum est stigmata passionis
Secundum est magnitudo honoris Tertium multitudo societatis
¶ Primo igitur angeli mirabantur de stigmatibus vel

Quo esset qui celos penetrarent

Nota

de signis passionis xpi q̄ in corpore suo apparebant
Quis est iste qui venit de Edom · q̄ i terepta rubris
vel sanguineis Bosra aut intepta tribulatio
passionis Quis est iste qui tribulacione passionum ita
tinxit vestimentum sui corporis i sanguine suo ut
totus sanguineus videatur esse ¶ 2o mirabatur de
magnitudine glorie et honoris tum magna enim gloria
ascendit Et ideo admirando dixerunt Quis est iste
tam formosus in stola sua · Nam de ipso scriptum est
ps Speciosus forma pre filiis hominum ¶ 3o admirabantur
de multitudine societatis sue quibus uerbo q̄ dixerunt
Quis est iste gradiens i multitudine virtutis sue
Estimo enim q̄ i numerabilis multitudo tum eo ascen-
dit quia ipse sua virtute celos aperuit sic de eo
Michea propheta ca° 2o ascendit pandens iter ante
eos et ipse dux in capite eorum fuit Vnde rogamus
et nos ihesum xpm veritatem salutis nostre nobis annun-
ciantem et veniamus ad ipsum peccata nostra confitemur re-
mittentem et tota mentis deuocione laudemus ipsum
mundum passione sua redimentem ut ipsum tandem
sequi mereamur celos penetrantem Quod ipse
nobis prestare dignetur Qui viuit et regnat per om-
nia secula seculorum Amen · etc

Nota bene ¶ No quinque sunt potentie dei quod potencia vulgariter dicitur ain
würkunge scilicet potencia creandi Redimendi pu-
niendi deffendendi Et saluandi Vnde apostolus hu-
miliamini sub potenti manu dei ·

¶ No tres sunt potentie due scilicet Racio sensualitas
et voluntas

¶ No tres sunt gradus iusticie primus est subdere se ma-
iori et non preferre se equali ¶ 2us est se subdere equali et non
preferre se minori ¶ 3us est se subdere minori primus
est sufficiens et vilibus necessarius 2us habundans 3us
superhabundans ¶ 3um adimpleuit dominus quando se a Iohanne
baptizari permisit Et discipulorum pedes lauit etc

Sunt vero · Sermo Mirantur quidam ·

Miraculum de dedicacione templi.

Predicator quidam frater Bertholdus populum christianum
verbo dei cupiens edificare ad dedicatorium cuius-
dam ecclesie properabat ad qua turba fidelium maxima
confluebat. Dum autem pergeret vidit ex adverso
tres nigerrimos ethiopes currentes et ad currentes
se invicem stimulantes. Quibus cum vir dei
appropinquasset dixit eis effugite gradum quantisper
donec ad interrogata respondeatis. At illi dixerunt
loquere domine. Et frater ait. Qui estis et quo
tenditis et cur tantopere festinatis. Responderunt
demones sumus et ad tale festum properamus. Quibus
vir dei dixit. Que sunt vobis in festivitatibus
meis? Responderunt plura bona et fructus multum. Nam ubi
homines ibi presto sunt demones. In congregacione autem
hominum sunt insipiencie varie, choree, cantalene
in thabernis commessatores, mercatorum decep-
tores, mulierum sive virorum fraudulatores, ebrieta-
tes multe, histrionum vanitates. Ibi vero mulieribus
placitur et eciam sic fere adviros decepcionum floribus
et coloribus adornatur. Etiam vestimentis variatis
multimode et peplis etc. Et ipse mulieres vetule et
anus sunt duas facies. Sive et vero in vestimentis
crocibus et panis lombasiis sive crubiis talligio
et mitris talligulis etc. et sic stulte mulieres tria possunt
vide ss Umb dz dz Merza kúnni also günklich ge-
sehen mug am sprung tún an den tanz herumb
dz im der búdminy sich erschütte dz im die
hoden wagend so wieft Merza die brüsten kirchi
och herumb dz sy der roch da von wäit dz recht
rinckt von geschlacht dz nit so wer es nit lieblich
Sad propono sicut ibi cythare lyre fistule und
kürpfisen von der tenber wen die selben sein
erhört so treift im die nass vor rechter jubil
von fröden und dunkt im nit ay klar dir
am ochs in am hürne kratzen. Et multe alie
vanitates huius mundi per quas homines lascivius ad
vitia resoluuntur. Igitur habundanciore fructum in-

Vulgar.

talibus festis colligimus qua tu vel deus tuus
Her autem audiens homo dei vehementer ingemuit
Et quibus nominarentur nominibus iterum requisivit
Unus vero demonum respondit ...
tavernarius propriis nominibus hominum tunc nomina pro
Nota 1us ex officiis usurpata Meum ergo officium est hominum
corda indurare ne dei timorem habeant ne
Sera cordis indulgentia que datur vera ea credant nec sacer-
dotum consiliis ac preceptis acquiescant ne lu-
men gratie recipiant ne convertantur et salvi fi-
ant Et ideo non immerito nuncupor Sera
2us cordis Secundus vero ait Et meum officium est
quod de omni tempore Sed maxime in festivitatibus hominum
ora obstruere curo ne dignis orationibus ac
laudibus deum ac sanctos effant ne pia precamina
fundant ne peccata sua per veram confessione de-
Sera rostri tegant Sed in suis sordibus computrescant et eterna-
liter confundentur et puniantur Et ideo non
indigne nuncupor Sera rostri Tertius
3us dixit Meum ergo officium est bursas hominum
contrahere ne egenis subveniant ne opera misericordie
exerceant ne missas comparent ne deo et sanctis
honorem de bonis suis exhibeant Sed ipsi in sua
Sera burse ingratitudine pereant in contemptu Et in-
cidant in gehenna Et ideo justissime nuncupor
Sera burse. Seu advocatus avaritie hijs
dictis demones abierunt vir autem dei populum con-
gregavit Que hec per ordinem enarravit et ad
Nota Ex ... devotionem Marie populum provocavit etc
Sexta aliud Miraculum de eadem re

Beatus Udalricus Augustensis episcopus in consuetudine
habuit quod noctibus iter agebat sicut in ecclesijs
seu eorum religiosis ... devotissime salutare
et defunctos in cimiteriis domino commendare Quadam

aut die ꝓfectus tm̄ fere vna dietā ꝓfisisset et
multas eccłas vidisset et nullam penitus intimando
orando sicut facere ꝯsueuerat illa die honorabat Tan
dem circa horā vespertina ad quādā eccłam diuertens
de equo descendit simpliciter eccłam ingressus cum mīlit
ibus et comitatibꝰ orare cepit Erat enim ibidem
dedicacio eiusdē eccłe et multꝰ erat ibi ppłꝰ ꝯgre
gatus Cumqꝫ capellani sui hoc notassent et pluri
mum mirarent̄ repente vox dei de ore ꝯsur
gens dixit eis ffilioli quid miramini et cur sit
status orationis Ecce sunt quorum reliquie ꝯtinent̄ i ecclesia
quibꝰ hodie tota die honore nō exhibui Ad festū
huius eccłe vnanimiter sunt ꝯgregati vt fideliū
deuocio crescat et meritū aīarū hic quiescenciū
purgatoriū tollerabilius minuatur aut cercte
totaliter aufferatur Discite ergo fratres discite ad festa
eccłarum deuote ꝯcurrere deuotis stare deuotissime
adorare sanctorum presidia implorare qui vobis
obtineant apud piissimū deū magnā indulgencie
locū pñie fructum et vite ꝑpetue ꝯsorciū et ad
ierit Nolite ergo mirari si de inceps aliquas
basilicas sicut hodie ꝯtra more insalutatas reli
quero qr absqꝫ dubio eorum sanctos preconos in alio loco
reperero ꝯgregatos vbi eos ꝯdignis et deuotissimis
oracionibꝰ honorabo hijs auditis letati sunt omnes
homines hec audientes et enarrauerunt vbiqꝫ tam gran
de miraculū a dn̄o ꝑmissum Otto Vdalrico ob meri
tis ipsiꝰ Et rursus iter pagerunt etc.

· Alius Sermo de dedicacione ·

Domus mea domꝰ oracionis vocabitur dixit dn̄s · luc. 19 ·
luc. 19ᵒ Hodie fratres karissimi conuenistis ad sacra
solempnitate dedicacionis templi huius sancti quod est templū
dei Et ideo debetis cum deo ad introitū tanto interesse
ꝯgregati quod deuocio vestra et labor fructū habeat

in nobis et ut vos ipsi fiatis domus in quibus per gratiam
sanctus spiritus habitare dignetur. Debetis etiam a vobis re-
movere cogitationes malas et inanes, iniquas
delectationes et prava opera que ad gehennam trahunt et deum
offendunt. Sed assumite in vos sanctam caritatem bonam fi-
dem iusta opera quibus deus placatur et vita eterna
promeretur. Debetis semper intenti et rogare deum pro
peccatis vestris et omnibus necessitatibus ut etiam sua vos regere
et custodire dignetur ut animas vestras et corpora vestra
et omnia que bona habetis in presenti tempore in sua sancta defen-
sione ordinet et certum quod sunt in nomine eius instituta
sunt enim ecclesie ad hoc ut deum hic oretis ut et ipse
dominus in verbis premissis precepit dicens: Domus mea
domus orationis etc. Si igitur hodie vos iustas et deo dignas pe-
tieritis iam est vobis domus orationis et certi debetis esse
quod dominus exaudiet vos per gratiam suam et sacram solempni-
tatem hanc. Et mittet de celis sanctos angelos qui vi-
sitent et defendant omnes habitantes et facientes vo-
luntatem dei in hoc habitaculo. Et vos tunc eritis de
illis de quibus dominus dicit: Petite et accipietis. Sed tamen
aliquis iterum est qui non est pure intentionis
petendo deum. Sed huc venit propter curiositatem sui corporis
atque vestimentorum suorum et ut sic videatur ab hominibus
seipsum ita se realem et tam elatum. Und meint mit
dz verma sin gluck mug sin weder an schöni noch
an baidenliche vnd bekundet nit wen dz er ze
vordrest in die kirchen kont dz man gesehe mug
dz der klug knecht och hie sige. Sed et de mulieribus
vanis atque superbis qui non veniunt hodie huc ut
tantum ipsum videant sed ut lazuren l. que non veniunt pro
indulgentiis pro deo et pro ecclesie magnum festum sed pro
chorea et pro alias stultas vanitates huius mundi
que sunt deo odibiles sicut choreen et ludus ... et fur-
tus diaboli et qui tunc adveniunt tali intencione
melius esse manerent ab extra et in domibus
eorum et non accedant templum domini tali modo quia timen-
dum est quod fiant de numero illorum quibus dicit dominus

Aliqui veniunt non pura intentione ad ecclesiam sed propter curiositatem

Nota

Mulieres de vano ornatu

Vos fecistis domum meam speluncam latronum. Inqui-
sunt verba xpi scilicet solempnitates vestras odivit anima
mea. Confido autem de vobis quod non sitis de quibus
dicit psalmista Odivi ecclesiam malignantium et cum impiis
non introibo. Sed quos dico venies inhabitaculo vo-
biscum et eritis mihi populus et ego vobis deus. Ut autem
hodie mentes vestras aliquantulum ad devotionem
dei auxilio excitemus volumus vobis aliqua dicere de
hac domo quid sit et quod sufficiet hodie tantummodo
in missa. Terribilis est locus iste hic domus dei est et
porta celi et vocabitur aula dei. Terribilis est quia pro-
pugnatorum et orationum qui gladios spirituales dyabolus hic ex-
pugnat. Domus dei est quia ad laudem eius consecrata.
Et porta celi est quia hic communicamus sacramentis dominicis
quibus nobis celum aperitur. Aula dei est quia ipse habitat in ea
sicut dicit Johannes Ecce tabernaculum dei cum hominibus
et habitabit cum eis. Ecce quam magna domus quam sit
de qua dicit propheta Domum tuam domine decet sanctitudo quam
reverenda hominibus quam amanda sit dicit propheta Quam
dilecta tabernacula tua domine et cetera. Item Domine dilexi de-
corem domus tue et cetera. E contra qui non honorat
domum istam inimicus dei est et filius perditionis. Ad Corinthios dicit
apostolus Quis violaverit templum dei disperdet illum deus.
Significat autem domus ista universalem dei ecclesiam.
Et videte quomodo fundamentum sit Christus super quem
omnes sunt fundati edificati in fide eius sicut ipse
dominus dixit Petro Super hanc petram id est super me edi-
ficabo ecclesiam meam. Sicut Paulus Fundamentum aliud
nemo potest ponere preter id quod positum est quod est Christus. Pa-
rietes sunt omnes iusti qui in edificatione domus
dei que est ecclesia conveniunt. Columpne sunt apostoli et
maiores sancti qui sustinent ecclesiam et cottidie orati-
onibus suis eam sublevant quia si non essent boni et
iusti homines inter nos propter quos deus nobis parcit quia pro
orant pro nobis propter peccata nostra cito periremus. Quid enim
nos nisi pessimum exitum et eternum supplicium mere-
remur. Sed propter orationes et amorem bonorum et iustorum homi-

Vos fecistis speluncam latronum

Odivi ecclesiam

Terribilis est locus

porta celi

Aula dei

dns nos sustentat vn etc si in ciuitatibus Sodo
morum decem iusti tamen fuissent inventi dominus propter illos
alijs pepercisset Quattuor finales i. quattuor an
guli designant quattuor virtutes cardinales
quibus super edificandi querere debent iusticiam for
titudinem prudentiam temperantiam altitudo
sive sancta septimea signat tectum sanctum turri
bus super eminente Campane predicatores i. se
minatores verbi dei et pure veritatis Pavi
mentum quod conteritur ut planetur significat eos
sua corpora castigantes propter nomen dei Debat re
liquidum huius misterium ex templo in domo quam
edificavit Salomon domino Ut habetur iii Libro Regum
Salomon edificavit deo domum materia et ope
miranda huius materia fecit ad locum suum pa
rari et lapides ita polliri quod transportari sine sono
mallei compositi sunt ubi et res miranda acci
dit quod inter ceteros lapides unus nusquam in
inferioribus locum habuit tandem in summitate positus
est in caput anguli quod miraculum fuit omnibus / Et lapis
iste significat Christum qui a phariseis et legis doctoribus re
probatus fuit ipse tamen tandem factus est lapis angularis
in summitate regni celorum duos continens parietes
porro domum hanc Salomon septem annis edifi
cavit et in octavo dedicavit Omnia hec mystica
sunt Salomon qui interpretatur pacificus est Christus qui
fecit pacem inter deum et hominem inter angelum et
hominem inter iudeum et gentilem cottidie etiam facit
que exsuperat omnem sensum inter Christum et carnem
Hic edificavit deus patri domum ierusalem celestem
sed desursum ornatam vivis atque electis lapidibus
omnibus videlicet iustis et bonis Cum tamen lapides
autem sunt preparandi parandi et polliendi ut in com
positione domus magne conveniant / parandi lo[illegible]

Deus illud exilium in quo diu manemus in corpore pe-
regrinamur a domino In quo exilio oportet nos mal-
leis tribulacionum et lima correctionis qui tonsionibus
et pressuris expoliri Ut non veniat super nos senten-
cia i. vox iudicii scilicet Ite maledicti in ignem
eternum Et nos sine macula ac ruga in edificio
eterne domus non manufacta valeamus collocari O-
ctava septem annis quibus ipse Salomon edificavit domum
dei domus dei est presens tempus singulis hominibus quod sep-
tem diebus agitur et etiam sex etates quiescentium
in quo omnes qui ad spiritualem domum pertinent sunt
perpendi quia ultra non erit locus merendi Sed unus-
quisque recipiet secundum quod gessit in corpore sive bo-
num sive malum Octavus quidem annus generalis est re-
surreccio que post hoc tempus est die octavo seu
etate octava complevit hoc est in finali iudicio in quo
resurgent boni et mali et ut iudex iustus ac
omnium scrutator cordium et a quo nichil est abscon-
ditum omnia que patebunt Iste iudicabit impios
in supplicium eternum autem iusti venient autem abula
ipso maledicta et sic sicut dicit dominus erit Tollet im-
pius ne videat gloriam dei et ut tradet regnum i.
presentabit deo patri Tunc deus colligat in regno
suo qui in domo sua scilicet in civitate omnes iustos
et non erit eis amplius labor nec ullus dolor Sed
super caput eorum laus et iubilacio solempnitatum
eternorum gaudiorum et celebrabit in eternitate
divina sonabit perpetue organa sanctorum ubi angeli ymnum
deo decantent possidebunt terram viventium Vide-
bunt deum facie ad faciem erunt equales angelis dei
et in illis erit deus omnia in omnibus Rogemus ergo dominum etc.

In dedicacione templi Sermo.

Vidi civitatem sanctam Iherusalem novam descendentem de celo
Apocalypsis 21mo Hodie huic domui salus facta est Ante dicitur venit in hunc mundum peccatores Ro
salvos facere Igitur fratres Scitis dei Apostolus Paulus co-

mendat nobis hys pius clementia diuine pie-
tatis qua usus est i peccatores filius enim dei iustus
impollutus segregatus a peccatoribus et ex celsior celis
dolens interitu moreris genere humanu inclinauit
celos declinando in hanc miseriam huius terre
visitauit homines curauit i firmos ab omnibus lang-
woribus / infert pertransiens i dignus Et quod maius
est peioratibus morbum intulit medela Et qui
meorum bonorum non indiget / ille venit querere et sal-
uum facere quod perierat Quem perditam ouem inuenit et
inuenta ad ouile reportauit / dragma decima
repit domo diligenter euersa et de salute et
liberatione hominum et allido hoste magnum gaudium
angelis suis fecit Quid possumus nos modo ei re-
tribuere quibus non sunt condigne passiones ad futu-
ram gloriam Certum corpora nostra animas et res nostras et omnia
que possumus exhibemus seruituti sue exhibemus ut
ei in quo sumus et impendimus omnia enim in manu sua
sunt Unde legimus in libro Judith capitulo Inditione tua
cuncta posita sunt et non est qui resistere possit volunta-
ti tue Quis est de nobis prolongare cum omnis
mutatione tam vnum die vel saltem una horam
vite sue ipse dominus est Qui mortificat viuifi-
cat solimat ditat et humiliat Tamen acceptum
est ei opus bonum diligit castitatem corporum mundi-
peiorum Elemosinas ieiunia et orationes suffragia hec
omnia cum humilitate / et castitate et cum omnia fecerimus ad-
huc dicamus serui inutiles sumus et propterea etiam
confessi laudemus eum qui dedit nobis per gratiam
suam ut faceremus et qui peccata nostra remisit / nos
miseros ad clementiam suam hortatus est Quid
de petro diminutione si quis tractus aduersus aliquem
huius tante clementie sunt vt ipse paulus fuit e-
ximium exemplum sunt de persecutione vas electionis dom-
est Dic martha et maria magdalena et multe

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

chananea Matheus a theloneo revocatus et petrus
post negacionem resipiscens Evidens eciam bonitatis
est Zacheus exemplum Cuius domum intrare dominus
et secum manere et illum ad se convertere dignatus est Unde dici-
tur enim legitur hodie in ewangelio quod dominus cum ad passionem
pergeret ingressus perambulabat Jericho Et ecce vir
quidam nomine Zacheus princeps publicanorum Princeps
scilicet inter illos qui publica vectigalia acceptabat
publicanus eciam quia publica peccata non erubescebat Et ipse
dives Qui cum desideraret videre Jhesum scie-
bat turbam sibi esse impedimentum eo quod statura pu-
sillus erat et ideo currens ad partes illas Vn-
de dominus erat transiturus ascendit in arborem syco-
morum ut videret Jhesum Videte devocionem huius
et desiderium videndi quod habuit ad dominum Non
expectavit donec dominus intraret civitatem ut ibi
super muros seu tecta ascenderet aut eciam in do-
mum in qua diverteret ad videndum veniret Cu-
currit ante turbam scandit arborem non timens
lapsum non horrescens asperitatem roboris ut ibi vi-
deret Jhesum hoc ardore estuabat Maria Magdalena
que dixit Ardens est cor meum desiderio videre
dominum meum Zacheus autem putabat dominum pertran-
sire cordis trahendo in domum suam seu hospicium
suum et non curans quod dominus tanta habuit pervenire
et ad videndum alibi propter quod venit in hunc mundum
Ernauis autem interpellare dominum non audebat
dominus tamen devocionem ipsius et voluntatem suam noluit
fraudare Suspiciens Jhesus vidit eum oculis quibus
respexit petrum lacrimantem et dixit ei Zachee fe-
stinans descende quia hodie in domo tua oportet me
manere At ille festinans descendit non se tar-
dando et excepit eum gaudens ducens eum in suam
domum Notate benignitatem domini qui ad peccatores
divertere licet alios sciret murmurare dig-
natus est propter hoc ut ipsos converteret et ne peccatores

desparent et ne ab alijs condempnatur. Vnum enim c'ᵉs
sat si glorificatur et viuat. Vnde dixit dominus Non veni
vocare iustos sed peccatores. Attendite et in zacheo ho-
spitalitatis largitate non dixit nec murmuravit
Sed excepit eum gaudens. Vir loth cogebat angelos
oppido Vir desperati cogerent dominum dicentes Mane
nobiscum quia iam advesperascit. Vir doctus de ptis conmu-
nionis et dispensatie nolite obliuisci hospitalita-
tis sine murmuratione hylarem enim datorem dili-
git deus Per hospitalitatem meruit quidam fieri tunc
vocabulitius Ecce quemadmodum vos hospitalitate
et quid consecutus est zacheus per hoc quod dominum cum gaudio
suscepit Grandem rem meruit quod dominum quem do-
mi foris suscepit intus etiam in hospitio cordis
recepit Dominus enim qui domum illius intrauit cor
eius visitando pergeram inhitante ipsum sibi do-
mum de inde fecit Jam enim cogitare cepit etiam
mundum contempsit/ diuitias spreuit Omnes scelerum
removere cupit/ de momia iniquitatis inimi-
cos sibi facere cupit et disposuit/ Stetit enim an-
them ipsum salvatorem meum et dixit Ecce qui in penti-
tatio non differo non subtraho dimidium bonorum
meorum do pauperibus Stio enim quod redempcio aie
est contemptio diuitiarum et aliarum vanitatum huius
mobilis vite et huius tempororum seculi. Igitur repo-
no diuitias meas in thesauros celestes vbi fur
non fruatur nec tynea demolitur et si quid aliquem
proximorum meorum defraudaui reddo eidem quadru-
plum non solum capitum reddo Sed fraudem compenso/
Dominus autem qui pia vota dignatur intueri deuotorum
hospites sui attendit conditione eadem laudatur Et
ut ipse zacheus sit exemplum conuertendis etiam
quod conversus sit ondit/ Dixit enim hodie salus huic
domui facta est in eo quod ipse sit dominus domus sit factus
per fidem et in imitacione filius abrahe Origo tua
scribendum est diuine gratie non enim peccatores conuert

dnm Oz dns pctores Venit enim filius hois quere
7 salvus facere qd perierat Sic audistis mo pucta
hystoria qualiter Zacheus dnm videre cupiuit
arborem ascendit qr statura pusillus erat Ne turba
eum impediret idest subpedibus conculcaret 7 pp hoc
dns ad domum eius diuertit 7 ipm fecit 7 elegit
i filium abrahe Inquam etiam re debetis mysticum
sensum 7 intellectum requirere Et qualiter vos ipsum xpm
thm recipere 7 desiderare debeatis arborem ascen-
dere turbam pcedere filij abrahe fieri debetis attendite
Nam zacheus iste fuit cum quibus pctore dimittis 7 curi-
bus seculi occupatus Cui vere ut ho si pregram
dei fuit auia sua mala quererentur 7 iam pximaz
iustificatus tribus eternalibus nunquam separabitur adi
iuina mia neque a vita eterna tamquam ut zacheus
qui recessit auis pctis suis ambulauit pposuit
fuit pcta 7 direxit ad deum cor suum Cogitauit
vias 7 conuertit pedes suos Cogitauit dies antiquos
7 annos eternos in mente habuit suspexit pcta hec
restat negligentias Timuit iudicium conspexit dei
aspectum / qn veniam 7 apparebo ante faciem dei mei
Dne ante te omne desiderium meum est Ecce miseri
videte quales in ruina sunt pciti omnes / 7 nunc
cognoscite volumus tecum in pnatur hic regnare
quibus peregrinantes vana 7 inutilis e cogitatio
hois Inspicite 7 recordamini ubi sunt pdecessores
mei diuites pauperes potentes socij eorum impera-
tores reges principes magni tamquam nunquam omnes
pierunt 7 transierunt tamquam dies hesterna q pterijt
Sic modo 7 nos nequaquam possumus euadere laqueos mortis
dire / 7 nunc animaduertitis qr e res inmeada
Igitur kmi Inspicite digna compone tam magni
7 quidem pctoris Zachei videte opera audite verba
eius Attendite verba pphe hortantis 7 dicentis
Memento vn excideris vide ubi fides qui confide-
bas suspicaris Et alius pphe dicit memor esto vn
excideris 7 age pniam 7 fac pria opa tua scilicet bona
sicut primus 7 nouissimus Cui aut adhuc longitudinem

Mysticum s[ensum]

Non bonum est totum die usque ad finem

opera ... Zachei

Nota de bonorum operum quo ad profectum.

bonorum operum non dum sit statura adhuc pusil-
le et ideo necesse sit ut de turba exeat. Turba
est turba id est scelerum cogitacionum frequencia hys
sunt precurrentes qui impediant cecum natum ut ta-
ceret hee sunt volucres quas abigebat abraham hee
sunt musce morientes que perdunt et annichilant sua-
vitatem odoris unguenti Ascendat in arborem ut fiat su-
blimis et videat ihesum Arbor est arbor id est crux domini
in qua non solum longitudinem sed latitudinem altitudinem
et profunditatem invenimus ut possimus cum apostolo com-
prehendere que sit longitudo latitudo sublimitas et profun-
dum Sicut enim crucis quadrifide conformes volumus
fieri debet esse in nobis longitudo id est perseverancia bo-
norum operum / latitudo id est extensio caritatis ad omnes
sublimitates id est intencio superiorum profundum
id est absconsio cordis ut dicamus cum apostolo absit
gloriari nisi in cruce domini mei ihesu christi Tunc suspi-
ciens dominus et videt vos et intrabit hospicium cor-
dium vestrorum Venit ad nos et mansionem facit in nobis
et facit nos filios abrahe id est heredes eterne promis-
sionis Filius enim hominis venit querere et salvos facere
quod perierat Rogemus ergo dominum in cuius nomine nos
omnes unanimiter sumus congregati ut ipse nos
dignetur salvos facere per gratiam suam sumus perditi
et ut hominis filius id est christus ihesus hodie et semper quærat et inveni-
at nos in omni opere bono Et ut vobis leccio sancti
ewangelii et doctrina eiusdem Zacheus exemplum
conversionis / Dominus largitor salutis ut det nobis
largitatem elemosinarum Opum operacionis fructum
penitentie Desiderium videndi ipsum dominum Abnegetis
secularia desideria ut iuste et pie vivatis in hoc
seculo Ut ita transeatis per bona temporalia ut non amit-
tamus eterna futura Ut sic possimus dicere cum petro ihesu
Ecce nos relinquimus omnia et secuti sumus te Et ipse
dominus et salvator noster centuplum vobis retribuat
et vitam largiatur sempiternam Amen etc.

· conclusio ·

Thema qdam de dedicatõe.

Sanctificaui domu͂ hanc quã edificasti ut ponerem nom͂ meu͂ ibi i sempiternu͂. 3º Re. 8º

Ista uerba dixit ds Salomõ poq͂ua templu͂ dedicauit. Festu͂ aũt dedicatõis magne ẽ auctoritatis. Trahit em̃ auctoritate a tpe leg͛ nature. Gen. 28º Tulit Jacob a tpe legis scripte. Exodi ultio assupto unctionis oleo ungens thabernaculu͂ a tpe leg͛ grẽ Johis 10mo Facta sũt Encenia ͛tc͛

Seqͥᵗ aliud thema de eodem

Edificauerũt templu͂ dm̃ Rex ⁊ filij isrl͛. 3º Re 8uo Ita ⁊ nũc Ecce a xpo rege pacifico ⁊ apostolis ⁊ filijs isrl͛ 4. xpianis dedicat͛ In ipo aũt dedicatõis officio sũt pla q̃ magna c͠tinet sacrata. Pmo pontifex eciãz tribꝫ vicibꝫ circuit ad ostendendu͂ q͛ eccia c͠secratur i honore scẽ ⁊ individue trinitatis ⁊ q͛ pla exercet q̃ ad hmoi officiũ ptiet q̃ s͛m iudo hit ͛tc͛

Seqͥᵗ qdã notabilia ul͛ mebra diuisa de dedicatõe.

Attendendu͂ ẽ de duplici domo sꝫ matiali ⁊ spũali. Pmo de domo mãiali dñs in math͛ Domꝰ mea domꝰ orõis vocabitur Ex quo verbo hetur q͛ eccia dei ad duplex officiu͂ deputat͛ sꝫ deo ad habitandu͂ ⁊ omi hõi adorandu͂ Et ideo s͛o dicit͛ domꝰ orõis vocabit͛ Est igͥᵗ eccia domꝰ dei. q͛r i ipa habitat. paralipon. 6. Elegi ⁊ sanctificaui domu͂ ista ut sit nom͂ meu͂ ibi i sempiternu͂ ⁊ pmaneat cor meu͂ ⁊ oculi mei cunctis diebꝫ ibi ⁊ aures mee erũt ad oroes eiꝰ qui i isto loco orauit Ex qͥbꝫ ubi hetͥ q͛ deꝰ i eccia c͠secrata posuit nom͂ suu͂ cor suu͂ oclos suos aures suas ꝙ Pmo posuit nom͂ suu͂ q͛r a se ipo ipãz noiari voluit Dr em domꝰ iqͥ̃ habitant supbi vocat͛ domꝰ lucifeci ⁊ c͠tra Dr domꝰ i qua queriunt fideles xpiani ⁊ deuoti dr domꝰ dei Gen 28 O qua metuendꝰ ẽ locꝰ iste non ẽ hic aliud ñ domꝰ dei ⁊ pta celi. ꝙ 2º mẽta

28

posuit deus cor suum et ideo nos deumque here cor
tuum ne de nobis dicatur Math. 15. populus hic me labiis
honorat cor autem eorum longe est a me Posuit etiam
cor suum id est amorem suum et ideo comparando [illegible] quod aliqua
ibi exercet vana et illicita quod probatur quia vendentes
et ementes expulit et eiecit de templo legitur in hy-
storia Ex porticu templi instabulum equorum
suorum construxit propter quod semper fuit victor hostium suorum
postea numquam pugnavit quia ab hostibus [illegible] vinc-
ebatur ¶ 3o deus in ecclesia posuit oculos suos quibus
videt genuflexiones elemosinarum largitiones quibus
etiam videt ornamentorum pompas et vanitates
Ambrosius qui in orde vult exaudiri amota a se
pompa in timore sedeat et iram dei imploret
Nota hester 2. Cum tu hester regina se ornasset et
depinxisset ut regi placeret a[illegible] ipsa vero
eques [illegible] tunicam [illegible] et colore roseo in pal-
lorem [illegible] ipsum placavit Sic et iste qui
vultum suum depingit deum offendit sed qui devultu
suo non curat deum placat ¶ Orando etiam constructa
est ad orandum ut dicitur in Math. 21. Domus mea
domus orationis vocabitur et deus fideles ibi libenter ex-
audit Paralipomenon 6. Quicumque oraverit in loco isto
exaudiet illum dominus de thabernaculo suo Sed hic
nota si volumus orare deumque nos preparare omnia ex-
teriora dimittere et ad intimum anime nos reducere
ibique oculos cordis erigere ad deum et nihil aliud quam de
deo cogitare Unde dicitur Ecclesiastici 18. Ante orationem prepara
animam tuam et noli esse sicut homo qui temptat deum
Est ergo purganda anima orantis a tribus primo a mentis
elatione 2o a carnis delectatione 3o ab exteriorum cura
pacione Nunquam enim potest oratio deo esse grata si orationi
assistit elatio mentis Sed delectatio carnis Sed cogi-
tatio rei familiaris assistit Primo dico antequam atten-
das ad orationem preparanda est anima tua ab omni elatione intus
procura humilitate cordis Sicut enim deus superbis resistit
primo eos orantes exaudit Unde exemplum ponit

61

Similitudo de duobus hominibus qui ascendebant in templum
vt orarent vnus phariseus alter publicanus notorius
phariseus superbus publicanus autem humilis vnus a longe sta-
bat pectus percuciebat oculos non leuabat et misericordiam humi-
liter postulabat Sed e contra phariseus deo propius potuit ap-
propinquabat corde superbo orabat in corde sua bona
iactabat et alios contempnebat Phariseus ergo super-
bus peccator iniquus recessit vbi humilis publicanus quod
deo quod petiit impetrauit Unde e contra Math vij capitulo
omnis qui petit accipit et qui querit inuenit et
pulsanti adest percucienti cum magno timore pectus
suum et recognoscens se esse maximum peccatorem
sicut et hic publicanus pulsauit tunc ei aperitur
vt et ipse publicanus et non estimando se esse iustum et per-
fectum sicut phariseus fecit ex dominus [illegible]
inquit publicani et peccatores precedunt vos in regno
dei id est qui confitentur se esse peccatores et cognoscunt se pec-
casse Dicit enim Augustinus Facile meretur veniam
qui ex reuerencia se subtrahit ab altari Ecclesiastici
35 Oracio humiliantis se nubes penetrabit et donec
appropinquet non consolabitur et non recedet donec
respiciet altissimus et dominus non elongabit Unde psalmista
Respexit in oracionem humilium et non spreuit preces eorum
Ecclesiastici vi Verbum dulce multiplicat amicos et mitigat
inimicos Et item Responsio mollis frangit iram
Secundo est anima purganda ab omni delectacione carnis
Nunquam enim bene orat qui carnalia cogitat siue
qua caro delectat Unde nec impetrat quod a deo
postulat Ysaie i Cum multiplicaueritis oraciones non
exaudiam manus enim vestre sanguine plene sunt
per sanguine carnalem delectacionem intellige Unde et
orabat psalmista libera me de sanguinibus deus deus salutis
mee Legitur in Judith Judith primo se lauabat in fon-
te aque et sic ascendebat orare dominum [illegible]
[illegible] debito ordine si placet repetes antea in medio
huius sermonis Tercio purganda est anima ab omni tumultu

Re ab ana
sig'' tale

rei fulgeat Unde dr in libro de spu et aia qr ho dz
se retrahere ab oibus sensibus corporis tanquam impedi
entibus et perstrepentibus et redire ad se et stare in se
et leuare se supra se et stare in mentis arce Nam sicut
nubes interposita inter nos et solem non sinit so
lares radios ad nos descendere sic tumultus cogitationum
diuinos radios subtrahit ab aspectu aie sine quibus
bus aia sollicita non pt orare Unde dr qu sicut de
ctibus qui interponunt sibi nubem ne pertranseat
oculos constituit enim quis oculos ad solem eleuet huius
radii visuales ad solem peruenient si in medio spacio
interposita fuit nubes Unde quidam sicut pre dicebat
Impossibile est ut videat quis in aqua turbida faciem
suam sic aia non fuit purgata a cogitacionibus vanis
deum bene orare uel contemplari non potest Nam videmus
quod in aqua non mota sed omnino quieta videt homo faciem
suam sicut in speculo sequitur 2o Regum 9o dimi.
Adiunge qua cetera alia Notabilia si inueneris
Notabile multum valens sequitur
Nota triplex salus facta est ecclesie militanti contingit
in una auctoritate petens accipit querens inuenit
pulsanti aperietur Primo qui petit per deuotam oraz
accipit remissionem peccatorum Bernhardus Nota quod
cumque aia onerata peccatis sit longe vilis aut despicabili
or videatur ubi aia peccatrix deposuit peccati feditatem
et induit caritatem tunc impossibile est multorum orationes non
exaudiri Et insignum vidit Jacob angelos dei de
scendentes et ascendentes qui audientes preces nostras
eas offerentes coram deo ut patet in thobia de
angelo filii thobie Secundo querens per dilectionem inuenit
gratie multiplicatorum dilectio enim multa peccatorum inue
terata innouat Unde apostolus Estote nolla faciens dia
Et apostolus in dilectione dei et proximi ambulare et despola
tarentis non pacietur Exemplum de Maria magdalena
que ipsa dominum ardentissime dilexerat non tantum viuum
sed et mortuum Ut Marcus testatur Et valde mane
una sabbatorum etc Tercio pulsanti aperietur Math. Regnum
celorum vim patitur Unde Estote porte nitent ma

paritis .i. virtuosis operibus contradictis patentibus. Et nota
dedicantis dignitas ibi facta est quia ab apostolo episcopo presens
consecravit etiam. Unde quo ad hanc dignitatem prel
consecrari quilibet sacerdos. Sed tamen
licet corpus Christi quod presbiter consecrat quilibet sacerdos Sed tn
non omnis sacerdos consecrat ecclesiam. In ecclesie consecratione
concurrunt tria ad presens consideranda. Primo karacterum
inscriptio. 2o candelarum accensio. 3o aque benedicte
inspersio. Hec tria exponit Hugo de sancto victore sancto
aspersio hec tria exponit Hugo de victore sancto
in sermone de dedicatione. Primum est karacterum inscriptio
Hugo ponit ista inscriptionem tenetis Ihesus nazarenus
rex iudeorum. Et quis non vult hodie ad regem ut
ab eo defendatur. Et quis non vult ad nazarenum
.i. ad florem ut ab eo letificetur. Et quis non vult ad
Ihesum ut ab eo salvetur etc.

Et adiunge quia plurea alia cum concludere bona si placet.
Et adiunge Ewangelium Usque modo non petistis quicquam. Et
ewangelium de dormitatione Ihesu in nave. Et ewangelium de muliere
chananea et consimilia que tibi placent et videtur esse bonum etc.

Sequitur notabile de confirmatione huius solempnis festi

Nota de solempnitate huius festi. Hec solempnitas
multipliciter est confirmata a patriarchis est initiata
in scale visione a prophetis ratificata ut in thaber-
naculi erectione a regibus consummata ut in templi edi-
ficatione hoc est in tempore salomonis. Ab apostolis approbata
ut in constructione basilicarum et nunc temporis. Unde pre-
cipit dominus in veteri testamento Enzenia .i. dedicationes
summa veneratione celebrari. Immo sua presentia corpora-
li voluit honorare ut habetur in Johanne. Erat enim
yemps etc. Ibi non celebrabatur missa sicut nunc temporis.
Quanto magis venerabilibus complent que corpus Christi
et sanguis ymolatur deo patri. Unde Aggeus dicit
Quia magna gloria domus istius novissime plus quam
prime dicit dominus exercituum. Et in loco isto .i. ecclesia
vel in templo dabo pacem. Ideo terribilis est idest veren-
dus est locus iste etc. Et consimilia talia narranda
sunt populo ut eo devocius celebret festum tale etc. etc.

Miraculum bonum de oracione operis et de elemosina

Abbas lucius fratribus venientibus ad se dixit ad eos
quid completis manibus vestris operari At illi nichil
operamur Sed secundum apostolum sine intermissione oramus
Et senex scilicet lucius Non manducatis Et illi Etiam
precat ipse dum comeditis quis interim orat pro
vobis Et ipsi obticuerunt Et iterum abbas non dor
mitis Et illi responderunt etiam domine Et ipse quis tunc orat
pro vobis Et ipsi penitus nil sciverunt ei respondere At ipse
abbas indulgete michi quia non facitis ut autem dixistis
Ego ostendo vobis quomodo et ego sine cessacione oro
Sedens facio opera mea Et interim pro oro et dico
miserere mei deus secundum magnam etc Et factis operibus
vendo ea scilicet opera mea et partem precij do pauperibus Et
quando ego tunc manduco et dormio tunc isti pauperes quibus
large donavi partem precij de laboribus operum meorum
orant pro me et etiam obligantur orare pro me Ecce
et vos faciatis quia veritas ait Quamdiu uni de mi
nimis meis fecistis michi quod fecistis Et nonne legistis
etiam prophetam. Psal. dicentem Cum videris nudum operi
eum et carnem tuam ne despexeris et sanitas sequitur Et sa
nitas tua citius orietur. hoc est in regno celorum etc

Nota

Item aliud Miraculum de Elemosina danda Et de retribu
cione bonorum operum eterna. Illum bonum fore innuitur etc
Rusticus quidam audiens predicari quod dominus cen
tuplum reddet quid quis pro deo dat. huius tres vaccas
dedit pro deo ut centum vaccas reciperet Et abijt
et preparavit sibi fenum gramina et stabulum et huiusmodi
que ad rem pertinent scilicet ad trecentas vaccas se
recepturum speravit Ad unus firmissime credidit Ven
iens ergo de prato et de campo ubi fuit huiusmodi sibi
preparavit Obviavit quidam Episcopo ex improviso
requisito quid portaret et quid egisset Respondit ru
sticus simpliciter Episcopo et exposuit ei totum suum et intencionem
sue mentis Episcopus autem precepit ei ut declinaret
cum eo ad hospitium suum Quod cum obediens fecisset ap
positis omnibus discumbentibus candelas incensas ipse
vero deorsum sedebat sine candela tanquam despectus

Et quia tunc fervens in tempore promisit deo quod si
candelam ei concederet de decretis vaccis quibus eam te-
nebat dominus unam dimitteret. Statim absque mora ei
una candela pulcherrima transmissa est. Cuius excellentiam
admirans episcopus. Cum vero episcopus a deo diligeret in concedendo
didicisset eam sibi a domino concessam episcopus rustico tot
bona tribuit quantum trecente vacce valere po-
tuissent. Et sic illi rustico affuit retributor.

Narratio de cavillatione et garrulatione fabulatione
in ecclesia perpetratis. Sequitur textus.

[S]anctus vdalricus Augustiensis episcopus dum puer esset
semel in templo existens in divino officio scilicet misse
corporis suspirantibus tandem subrisit. Requisitus a ministro
suo quare subrisisset respondit. Vidi sursum et vidi de-
monem sedentem et scribentem omnia que iam sedentes garru-
labant et fabulabant. Dum ad nimium scriptorum vellet
pergamenum dentibus extrahere et extendere ut eo plus
ascriberet elapsi sunt ei dentes de membrana et
percussit caput suum ad murum. Et propterea ego risi et

Item alius sermo de dedicatione ecclesie

Ingressus Jhesus perambulabat Jericho Luce 19no. Beatus	prefacio sermo
Lucas consolatur nos presenti hodierno euangelio quod demum vi-
tam eternam promereri et proponit nobis in exemplum
peccatorem quendam Zacheum nomine qui fuit aliquando
princeps publicanorum et peccatorum et modo est consors an-
gelorum qui fuit aliquando in terra et modo est in celo. Et
iste Zacheus figura est omnium salvandorum. Unde quicumque vult ipse
fecit hoc quilibet nostrum facere debet pro salute sua
hic nonnullas virtutes per quas iste Zacheus	Nota pax
vitam eternam promeruit. ¶ Prima utique est desiderium	virtutum
videndi Jhesum. Sed heu non poterat videre eum quia parva
fide fuit et superbus et avarus fuit. Hoc triplex im-
pedimentum in se ipso habuit. Primum impedimentum fuit
parva fides. Et notatur ibi cum dicitur statura pusillus erat	·p·
quia parva fides parvum hominem facit coram deo sicut magna
fides magnum hominem facit. Unde nullus infidelis videbit deum

Un ysaias Tollatur impius ne videat gloriam dei h°
.2m. fecit propria fides Secundum impedimentum fuit superbia
Luce 7 notatur ibi princeps publicanorum Ecce superbia
quia principes maxime sunt superbi Et ideo propter nimiam
superbiam nunquam videbunt deum Un ipse salvator re
tulit Multi reges voluerunt videre que vos videtis
et non viderunt Et audire que vos auditis et non au
dierunt Et hoc fuit secundum impedimentum quod ipse zacheus
.3m. non videre poterat ihesum et hoc fecit superbia Tercium
impedimentum fuit avaricia Luce 7 notatur ibi et ipse
dives Ecce avaricia Quia divites pro magna parte
sunt avari Et tales non videbunt deum sed demones
in inferno Sicut legitur de divite qui sepultus
est in inferno Unde quicumque vult videre ihesum debet
removere illa tria impedimenta scilicet infidelitatem
superbiam et avariciam Et tunc querere debet ihesum sicut zacheus
de quo dicit ewangelium querebat ihesum videre quis esset
id est petiebat vel cupiebat ipsum salvatorem suum videre
.2m. vitium. 2 oculis sue mentis et sui cordis ¶ 2m vitium fuit prima
quod notatur in ascensione arboris Cum dicit ascendit
penitencia in arborem sicomorum id est ficus vel prima quia sicut
5 arbor crescit sursum sic prima penitencia honorem suum tenet
Fructus penitencie adcelum Un quilibet peccator debet ascendere arborem peni
tentie propter tres fructus qui in arbore ista prime
.1m. .1. crescunt. Primus fructus est omnium peccatorum purgatio Un
petrus in actibus apostolorum penitemini et convertimini
.2m. 2 ut deleantur peccata vestra Secundus fructus est dei et angelorum
letificatio Un dominus in ewangelio Gaudium est angelis dei
3 super uno peccatore penitentiam agente etc. Tercius fructus est regni
.3m. celestis acquisitio Un dominus in ewangelio penitentiam agite appro
pinquabit enim regnum celorum Istos tres fructus
colligendo ascendit zacheus in arborem idest penitentiam
3 .3m. vitium quod 3m prudentie ¶ 3m vitium quod fuit prompta obediencia quia ad
vocationem dei mox descendit de ar
prompta obedientia bore Luce 7 notatur Et festinans descendit Sic debet
quilibet christianus deo festinanter obedire et descendere
humilitate de alto scilicet de superbia in humilitatem et hoc

festinanter Exemplo Zachei qui bona tria promeruit
propter hoc quod deo festinanter obediuit ¶ Primum bonum fuit primum bonum
quod ihesus saluator meus in domum suam venit Luc. 19 Nota ibi
hodie in domo tua oportet me manere ¶ 2m bonum 2m
fuit quod domus eius sanctificata fuit Luc. 19 notatur ibi hodie
huic domui salus facta est adeo ¶ 3m bonum quod propter hoc 3m
filius abrahe idest filius dei factus est Luc. 19 nota ibi Eo
quod ipse sit filius abrahe et filius dei Sed e contra inobedientia
spirituali loco dei recipit in domum hominis i. corporis inqui-
nat et filium diaboli facit Hoc attendens Zacheus mox
domino obediuit Dicit hic de Et festinans descendit
¶ Et nota quod quidam susceperunt dominum in domum et non
in animam ut Symon phariseus Luc. 7 in animam et non in
domum ut centurio qui dixit Domine non sum dignus
ut intres sub tectum meum etc. Ita vos fideles attendite
etiam istum centurionem Domine non sumus digni ut intres
sub tectum nostrum quia non sumus mundi et ita puri a peccati-
bus peccati ut incorporare debeas meam vilem et ma-
culatam substantiam corporis mei Et hoc specialiter quilibet
bonus christianus ita loqui debet dum intendit accedere
et sumere corpus domini et sic debes ostendere obedientiam
veram deo creatori et saluatori nostro et etiam nostris
superioribus Quia ubi deest maior ... Obedientia est maxima
virtus igitur etc. Quidam vero homines deum nec in do- Nota exemplum ...
mum nec in animam susceperunt ut sunt crudeles et infideles
scilicet pagani et pessimissimi iudei qui optime sciunt
per prophetas qui ex ipsis nati sunt quod non seruant debitam
et ordinatam fidem sed fidem prohibitam a saluatore nostro
ihesu christo verissimo et iustissimo propheta et minime animad-
uertunt quia si seruare vellent fidem christi ihesu tunc
ipsi nequaquam potuerunt ita dominari in nobis scilicet in rebus
temporalibus quia quamuis ipsi perfidissimi et iniquissimi iudei
utuntur omnia pessima usura sibi a nobis christianis
usurpat miserere Et nos sumus ita ceci et ita
inquieti et inanes quod noluimus intelligere et aspicere
vitam et nequitiam ipsorum Sed potius defenduntur

¶ Sequitur correctio quedam contra perfidissimorum
Iudeorum quod et ipsi tamen conantur christianis ut sequitur.

a superioribus fatuis secularibus scilicet magistris civium
scultetis ministris advocatis et consulibus et aliis qui
presunt et nunc regnant et dominantur in hac misera
peregrinatione huius miserrimi seculi et estimant se ipsos
fore sapientes sed sunt insipientes quia non intelligunt quod
ipsi talia incidunt perpetuam dampnationem Sed ipsi po-
tentes excusant se ipsos coram deo dicentes eorum deo quod
noverint ipsi nos hic tangentes tanquam canes et
vinculati Ecce ipsi dant nobis in tanto tempore centum
vel ducatos aureos et eo melius possumus edificare et con-
struere opidum et civitatem nostram et huiusmodi nimis
et consilia dicunt tales volunt adulare divitibus et pote-
ntibus ut primi anno etiam incedunt consilium et etiam fiat
membrum potentium seu regnantium Et videtur illis
vos domine benedictus Et vult eum ita placare vix
Sed ipsi divites et potentes minime curant quod vicini
eorum scilicet communitas opidani vel villani hoc tamen
dant scilicet usuram et rapinam et timendum est de talibus
qui talia faciunt quod numquam fiant salvati Sed
ipsi ignorare volunt deum et fidem Christi et sustentant
tales inimicos nostre fidei in se portantes sed libentius accipiunt
primas sicut mos est tales Hellkeuchlin. et huiusmodi
ab iniquissimis scilicet Judeis et sic perdidit fidem Christi
Ihesu et dampnationis sententiam incurrere volunt scilicet
horribilem vocem iusti iudicis tunc omnibus dicentis Ite ma-
ledicti in ignem eternum etc. Et bonum et melius esset
abstinere et adhuc desistere a talibus magnis peccatis
ut evaderemus tales laqueos sathane quibus col-
ligati sumus Et si nos vellemus ipsos pascere
et nutrire inter nos bonum esset nobis ut et ipsi
etiam laborarent ut in partibus Ytalie ubi Judei
miserrimus et despectissimi habentur ut porci Sed
heu et proh dolor quod ipsi Judei tales defensiones
habent quia primum sacerdotes habeant quod est pessimum
signum fidei katholice Et timendum est de aliquibus ipsi
animorum facientium talia nisi desistant a talibus peccato-
ris pertinens et peniteant quod in eternum subibunt supplicium eternum.

Ad propositum redeo Quidam vero homines deum in domum — Ad propositum
et in animam suscipiunt ut Zacheus et perfecti homines ¶
Circa primum notandum quod primo fuit vita circa pauperes Ecce nota — Tertio
ubi Ecce dimidium meorum bonorum do pauperibus Thobias — 4
dicit ad filium suum iunior Si tibi multum fuit ha- — Misericordia et pauper
bundanter tribue etc. Notandum quod tria sunt in elemosina
danda Primum est quod sit ampla et magna elemosina — de elemosina
danda unde dicebat Ecce dimidium Secundum est ut vero
quod de bonis et non vilibus sicut quidam dant panem
mucidum et vinum acetosum pauperibus unde addidit
bonorum meorum Tertium ut sit de proprio et non de alieno
unde sequitur honora dominum de tua substantia In fine
quarte virtutis primo dixi de elemosine largitione
sed adiungo correctionem de elemosina ut prius fine
huius sermonis immediate duo et ibidem reperies etc. — huius et ultra de
Secunda virtus Zachei fuit restitutio Ecce nota in
Et si quid aliquem defraudavi reddo quadruplum etc. — 5 Restitutio
quibus virtutibus fuit Zacheus et ideo meruit
salvari Homo debet arborem ascendere ut Zacheus Per arbor
intelligitur penitentia quia sicut arbor crescit sursum a
terra sic penitentia exaltat hominem mirabiliter virtutibus gra-
cie et virtutibus Et post mortem suam adiuvat eum
a terra ad alta celorum ad dominum unde penitentiam agite
appropinquabit enim regnum dei Super hanc arborem
debet homo ascendere tribus passibus Primus passus — Primus passus
que super hanc arborem elevat est contritio ut ex toto
corde doleas quod umquam aliquid contra deum fecisti contra deum
unde Joel Scindite corda vestra et non vestimenta vestra
Secundus passus est confessio omnia peccata tua quecumque — 2
sint sive parva sive magna confitearis interius et puriter
unde Jacobi Confitemini alterutrum peccata vestra ¶ Tertius pas- — 3
sus est ut tam deo quam proximo tuo de omnibus his sa-
tis facias et emendes quod umquam contra eos peccasti Et
si sic arborem ascendis Tunc debes procul dubio quod post mor-
tem deum letanter videbis sicut Zacheus statim vidit
dominum postquam arborem ascendit Et homo debet esse obediens
sicut Zacheus quia quando ei deus precepit hoc fecit Precepit
ei ut festinanter descenderet Et dixit ei quod

vellet i domo sua manere Vn zachee festinans descende
quia hodie i domo tua oportet me manere Et ecce
fecit festinanter quantum potuit et descendit et exce
pit eum gaudens in domum suam Hoc modo debet quilibet
xpianus deo esse obediens festinare et descendere et
ipsum leticiter excipere Ut zacheus Primus debet homo
celeriter et agilis esse ad confessionem ad communionem ad ca
ritatem ad seruitium dei et ad omnia bona opera Unde di
citur Eccl. xi Mane semina semen tuum et tunc vespere
nec cesset manus tua idest Mane semina i. in diebus
iuuentutis tue sera semen tuum i. opera bona et tunc
et vespere i. i senectute tua nec cesset manus tua
i. opus bonum operari quia hominis tempus breue est et vita
transitoria 20ta vel 60ta annos viuit homo vel ad maius
80ta tamen et non est hoc respectu eius tempus ad illud
quod est eternum Job. breues dies hominis sunt Et psalmista
Si autem i potentatibus 80ta annis amplius eorum labor et
dolor Et alibi idem Homo vanitati similis factus
est dies eius sicut umbra preterit Et igitur homo debet
festinare quia nescit finem suum nec mortem suam Si
hodie aut cras aut tamen per horam aut per annum vel
qui morietur debet homo Vn gregorius horam voluntatis dei
deus nobis incognitam esse voluit Ut ipsa nobis
posset esse suspecta Ut dum illam videre non
possimus ad eam sine intermissione preparemur [?]
vita omnis laboribus plena est et tamen cum lacrimis
amatur Et ita debet homo [illegible] et [illegible]
quia non habemus hic manentem ciuitatem ut apostolus [illegible]
Sed futuram inquirimus Et ideo necesse est homini ut festi
net ad seruitium dei ne negligat in via quia nescit
finem suum Sed sicut pisces qui capiuntur hamo et

2o si deo vis obediens esse tu debes ascendere per
humilitatem i cordibus debes te deprimere et humiliare coram
deo et proximo tuo et nunquam debes aliquid habere superbiam
i corde tuo quia omnia bona que homo facit non sunt sibi
vtilia kain nutz sy no hat humilitatem Vn Bernhardus
[illegible] sine humilitate alias virtutes congregat est qui pul
uis [?] dissipature [illegible] hominis virtutes dis

festinatio

Eccl. 11

sperant contra deo si vnica superbia habet in se Et ideo
debes ascendere arborem per humilitatem & debes facere sicut
pauo. Pauo habet consuetudinem in estate dum sol calide
splendet tunc erigit caudam & dilatat eam & est multum
letus Sed postquam intuitur pedes & perspexerit eos
quod sunt teortos & deformes tunc terretur & obstupescit
& statim submittit caudam Sic debes homo facere si forsitan
interdum se eleuauit per honores vel diuicias presentis
leticia tunc debes inspicere pedes & debes cogitare finem
suum & mortem quia pedes sunt fines corporis tunc potes ter-
reri & cessare a superbia quia anima continue mortem
suam vere cogitauit inuenit quod finis suus teterrimus
& difformis est & quia debet conputrescere Unde Ecclesiastici 10mo
Quid superbis terra & cinis Dixit enim dominus di-
scipulis suis Discite a me quia mitis sum & humilis corde
Ergo tu modo debes deo esse obediens tunc fre-
quenter per hoc scire potes quod dominus intrabit in domum
tuam Ideo festinans descende quia in domo tua debet
me manere idest in anima tua debet me manere et tu
letanter excipies ipsum ~~dominum~~ in domum cordis tui
& in domum anime tue & ipse te & animam tuam eque ...
accipiet in domum suam dum ipsa anima a mili corpore
tuo separabitur ascendendo spiritum prouida vita quod ducat
ad celum ad lucem veram & propria vbi nullum per-
turbacionis vel tribulacionis signum nunquam videbit
Sed omne gaudium ac leticie ibi recipiet Vt pro-
testatur propheta mille anni ante oculos tuos tanquam
dies hesterna que preteriit | Rogemus ergo dominum vt
donare nos dignetur ... & ... in presenti tempore misericordie
ipsum hic excipiendo vt ipsum zacheus excepit ut
& ipse nos recipiet in eternam domum suam scilicet celestem
Et ut ipse nos hic & in futuro tuere nos dignetur
ab omnibus aduersis corporis & anime & in eterna patria nos
perducere dignetur regnare cum eo Qui est fons &
origo totius bonitatis Amen | Scriptum anno 1...

Conclusio

Sequitur Exemplum De Elemosina
danda ante mortem. Verte folium

Maria Jhesus

kere vmb dz platt

De elemosina an morte danda

Legitur enim quod quidam heremita vidit in vi-
sione multas animas in diuersis statibus Inter alias
vidit vnum virum sedentem et ante ipsum stabat mensa
vna plena ferculis et post tergum vna parata va-
cua Cui ... quesita quod hee mense significarent
Respondit mensa que stat ante me sunt opera mea que
feci ante mortem quibus fruitur vxor mensa vero post
me posita expectat elemosinas quas ... per vxorem
et pueros misisse fuit pauperes fuerant dum viuere
et adhuc stat vacua Et ideo dicit quidam sapiens
fac bonum dum viuis post mortem si viuere vis vel fac
bonum dum viuis post mortem lux ... ... Et ideo
dixit Joseph ad populum egyptiacum accipite semina et
serite agros sicut in ... vt fruges habere possitis
sicut in futuro etc. Aliud Miraculum de eodem
Legitur in vita sancti Johannis elemosinarii Capitulo
xvi Cum semel in hyeme pauperes et mendici
ad solem vt se calefacerent consedissent domos
largorum hominum commendassent pauperum aut pro impii
largorum ... ... Tande vero in
crudeliter ... dampnaret ... vero in
... ... et mentes ... thelonarius diuitis
... domo omnibus qui inter dicebat se nunquam etiam
aliquid recepisse Dixit autem vnus ex hiis quod ... michi
dabitis si de suis manibus etiam obtinebo ... ...
facientibus cum eo pactum Venit stans ante domum
diuitis vt etiam postularet Tunc diues ille
ad hospitium suum ... ... ipsum asinoque
suo panibus onerato videns egenum quod ex ...
suo panibus ... ... expedito ...
familie noluit abire domum nisi ... Con-
etiam ... pactum quod pepegit cum sociis suis Con-
mouebatur in maxima iracundiam aduersus
mendicum pane ... quod supposita fuit ...
arripuit et in faciem pauperis hominis proiecit ...
pane suscepto ad suos socios ... dicens
se ab impiissimo auaro diuite cum etiam recepisse
Accidit autem post duos dies vt idem diues in ...
bilis egrotaret Et in extasi vidit appenditurta

ī fecit in statera · demones scilicet ex vna parte et angelos
ex altera parte circa litigantes Cumque dicerent de-
mones ipsum illius esse propter ipsius bonitatis respondent
angeli quod ante duos dies licet non voluntarie peccatu
diese pauperi dederit vnum panem Et hys dictis se
ad eum meliorandi dimittens demones angelis re-
linquerunt Cui tamen cuncta que habuit pauperibus dist-
buit et ipso notario ipso personaliter iubente denarijs
in typus et pauperum distributis Igitur etc et vos attendite.

Sequuntur nunc aliqua diffinitores de dedicatione ecclesie
et thronorum Et qualiter vetus testamentum prefigurabat
templa et ecclesie materiales et spiritualia Et quid significet
totum fundamentum siue edificium vnius ecclesie Et quid
significent tota ornamenta pertinentia ad diuinum cultum
siue ad domum dei etc ut subscripter immediate
patebit in proximo folio. ¶ Sequitur nunc typus pre-
figuratus in veteri testamento de edificatione ecclesiarum siue
templorum noui testamenti etc

n oe primum altare construxisse domino et deinde Abra-
ham ysaac et iacob altare edificasse legitur
quod non aliud quia lapides erecti intelliguntur super quos
sacrificia mactabant que subposito igne crema-
bant aliquando ignis de celo descendit et oblatum sacri-
ficium consumpsit Vnde Chaim fratrem suum Abel occidit quia
ignis Abel sacrificium consumpsit suum intactum re-
mansit Hec autem differentia est inter altare et aram
Altare dicitur quasi res alta vel alta ara in qua sacerdo-
tes incensum adolebant Ara vero quasi area
id est plana dicitur vel ab ardore dicitur eo quod in ea sacrificia
ardebant Ara etiam georgie structio dicitur terre Cum vero
dominus populum suum ysraeliticum de egypto eduxit speciale
tabernaculum Moysi in monte synai ostendit Adamque
exemplar mirabile fieri precepit Vasa vero preciosa
et sacras vestes fieri iussit altare ad sacrificium
Sacerdotes et leuitas in ministeria constituit et

Tubas argenteas vel ereas ad conuocandum populum fi
statuit. Quo cuncta Moyses secundum ostensionem exemplaris
diuino opere consumauit et thabernaculum cum gaudio mag-
ni populi dedicauit. Secundo propter quod est vetustate consumptum
iussit dominus sibi fieri templum atque cartam regi da-
uid misit per prophetam in qua erat descriptio qualiter
templum construi debet. Salomon vero filius dauid templum
mirificum toto orbe famosum dedicauit. Sicut dominus
in carta imperauit altare quoque aureum et vasa quoque pre-
ciosissima et sacras vestes preciosissimas fecit. Sacer-
dotes cantores leuitas in ministeria templi distri-
buit prout dominus in breui precepit. Omnibus vero
vite patris templum maiori cultu dedicauit et ar-
cham in eo locauit. Que quidem vtraque ecclesiam
prefigurauit. Tercio forma vtriusque populus christianus
ecclesias formauit. Thabernaculum quod populus in mundo
fuit formam mundi tenuit et typum ecclesie ges-
sit catholice que in mundo huius mundi ciuitate
non manente sit. Sed futuram inquirit. Thaberna-
culum secundum mundum erat formatum et elementa et
omne quod in mundo habetur in eo fuit prefiguratum. Quoniam
totus hic mundus factus est dei templum sanguine dedi-
catum christi ihesu in vniuersalis ecclesie thabernaculum dei
existens. Deum verum et viuum laudibus iugiter celebrat
et ex thabernaculo templum fieri desiderat. Cuius
thabernaculi vna pars dicebatur sancta in qua populus sacri-
ficabat et est accumulata in qua populus in dilectione
proximi laborabat. Altera pars dicebatur autem sancta sanctorum
in qua sacerdotes et leuite ministrabant et est contempla-
tiua vita in qua religiosorum sinceritas in dilectione
dei celestibus inhabitet. Porro secundum formam thaber-
naculi fecit christianam ecclesiam. Tercio. Sicut anterior
domus vbi populus stat. Sanctuarium vero vel sancta sanctorum vbi
clerus stat. Ministerium vero sacerdotum et leuitarum
mutuauit ecclesia in ordine christi ministrorum. Vasa et ve-
stes in vsum sacrificiorum querit. Clangorem
tubarum transtulit in sonum campanarum. Templum

Templum autem quod populus in patria tunc pace possidebat
prefert templum glorie de uiuis lapidibus in celesti
sede constructum / In qua ecclesia perfectiorem pace exultat
Hec ecia diuiditur in duo quia templum superne curie
in angelorum et hominum differentia distribuit / In quo
templo altare aureum est xpc gloria sanctorum / In hoc templo
omnes electi sacerdotes et cantores erunt ipsi et vasa
preciosa in camino tribulacionis examinata ut sol fulge-
bit veste salutis et in diuiteto (?) iusticie splendescet
A templo itaque quod Salomon fecit ecclesia mea formam acce-
pit quia hac quippe domum ecclesie signatur. Ideo ecclesia — De nominibus ecclesie
vocatur Ecclesia autem septem vocabulis insignitur
quia ecclesia ipsa septem donis spiritus sancti velut septem columpnis
domus sapiencie fulcitur / Ecclesia vero conuocatio dicitur quia in ea
populus fidelium ad audienda iudicia dei et ad diuina
populus conuocatur / Synagoga congregatio dicebatur quia ibi
segregis velut grex irracionabilium pecorum congregatur /
Ecclesia autem merito conuocatio dicitur quia amore spiritus sancti
in una fide conuocatur. Hec domus et basilica id est regalis
nuncupatur quia in ea regi regum militatur. Basilis
namque rex quasi basis laos id est columpna populi dicitur quia
eius regimine fulcitur / Hec domus et kiriaca id est dominicalis
appellatur quia in ea dicitur dominus sinitus (?) kyrios
dicitur dominus Hec quoque domus dei vocatur quia in ea dominus adoratur /
Hec domus oracionis appellatur quia in ea populus fidelium
ad oracionem congregatur. Hec et aula dei nuncupatur
quia in ea conuiuium eterni regis celebratur Hec quoque dicitur
oratorium quia locus est oracionis fidelium / Hec et templum
quasi amplum tectum vocatur quia cuncto populo in ea quasi
sub uno tecto coadunatur / Monasterium dicitur habi-
tacio monachorum a monas quod est unum uel solus et
sterion quod est habitans. qui in solitudinibus habitantes
maiores ecclesie templa appellant / quasi ampla tecta
Sed minores vero capelle a capreorum pellibus nominantur
Antiqui etenim nobiles ecclesias itinerere (?) de pelli-
bus factas habebant quas inde capellas vocabant — De capellanis
et earum custodes capellanos nominabant. Dicitur ecia

Capellani a cappa sancti Martini appellati quam reges
Francorum in preliis secum habebant et eam deferentes cap-
pellanos dicebant. Ideo autem ecclesia ad orientem
vertitur, ubi sol oritur, quia in eis sol iusticie adora-
tur et oriente quia ad ysidis mea precia esse predicatur per
ecclesiam quae etiam significatur quia mea adsumptum dei
populus congregatur. Domus haec super petram locatur et etiam
super Christum firmam petram locatur. Quatuor parietibus
surgit in altum ecclesia crescit quatuor evangelistis
in altum consurgit. Domus haec ex diversis lapidibus
construitur et ecclesia ex fortibus in fide et operatione
colligitur. Lapides cemento conglutinantur et fideles
vinculo dilectionis compaginantur. Sanctuarium est
primitiva ecclesia de iudeis collecta. Anterior domus
ecclesia de gentibus ad fidem conversa. Sanctuarium est
sunt degentes contemplativa vita. Anterior domus
activa vita deo servientes. Fenestre vitree que tempe-
state excludunt et lumen introducunt sunt doctores
predicatores et huiusmodi tegentes et defendentes
fide Christi Ihesu et qui turbini tempestatum scilicet hereticorum
obsistunt et lucem doctrine ecclesie infundunt. Colum-
ne que domum fulciunt sunt episcopi qui machinam ecclesie vi-
ta sua et exempla eorum recedimante in alta suspen-
dunt et elevant. Trabes que domum coniungunt sunt secu-
lares principes qui ecclesiam continendo muniunt. Tegule
tecti que imbres a domo repellunt sunt milites qui
ecclesiam a paganis et hostibus protegunt. Liquor picture
sunt exempla iustorum ecclesie repentarit ornatum morum
depictura ob tres autem causas fit pictura. Primo quia est laico-
rum lectura seu scriptura. Secunda ut domus dei tali
decore ornetur. Tertia ut priorum vita in memoria
revocetur. Lumina que circa capita ymaginum
sanctorum etiam in modum circuli depinguntur designat
quod lumine eterni splendoris coronati fruuntur. Idcirco
vero secundum formam rotundi scuti pinguntur quia divina
protectione ut scuto muniuntur. Unde ipsi cantant
gratulabundi: Domine ut scuto bone voluntatis tue

Coronasti nos. Usus aut(em) for(m)es sculpendi a lege cep(it)
ubi Moyses iussu d(omi)ni duos cherubin ex auro fecit
Usus v(er)o pingendi etiam a Salomone exordiu(m)
sumpsit qui varias celaturas in templo d(omi)ni i(n)stituit
opus etiam candelabri et thuribuli a lege cepit pa-
uimentu(m) q(uod) pedib(us) calcat(ur) e(st) vulgus cui(us) labore ecc(les)ia
sustentatur. Crypte de(or)ca constructe sunt cultores
secretioris vite Altare sup(er) q(uod) sacrificat(ur) e(st) xp(istu)s sup(er)
quem sacrificiu(m) ecc(les)ie acceptatur. Ideo corp(us) xp(ist)i sup(er)
altare conficit(ur) q(uia) p(o)p(u)l(u)s in eo credens qui ex eo reficit(ur)
unu(m) cu(m) xp(ist)o quasi vivi lapides unu(m) efficit(ur). In altari
reliquie recludunt(ur) q(uia) in xp(ist)o o(mn)es thezauri sapie(n)tie
et sc(ienti)e absconditi sunt. Sup(er) altare ipse posuit ymagines
s(an)ct(o)r(um) doctor(um) in me(moria)m conf(essorum) virginu(m) qui xp(ist)o passi sequunt(ur)
pelles et vestes quib(us) altare ornatur sunt confes-
sores quor(um) xp(istu)s op(er)ib(us) decoratur Crux p(ro)p(ter) tres
causas in altari erigitur. Primu(m) q(uia) signu(m) regis n(ost)ri
e(st) in domo dei q(uod) in regia urbe figit(ur) signu(m) regis
ut a militib(us) adoretur. 2o ut passio xp(ist)i s(em)p(er) ecc(les)ie
representat. 3o ut p(o)p(u)l(u)s xp(ist)ianus carne(m) sua(m) crucifigendo
vitiis et concupiscentiis xp(istu)m imitetur. Vexilla
ideo eriguntur ut etiam tropheu(m) xp(ist)i iugiter me-
moretur. P(ro)piciatoriu(m) q(uo)d sup(er) altare est diuini-
tate(m) xp(ist)i designat q(ua) h(uma)no g(e)n(er)i s(em)p(er) p(ro)piciat(ur). Gradus
p(er) quos ad altare ascendit(ur) s(un)t virtutes p(er) quas ad xp(istu)m
p(er)tingit(ur). Lauatoriu(m) quo iuxta altare manus lauat(ur)
e(st) m(isericord)ia fluens a xp(ist)o quo homines i(n) baptismo vel i(n) p(enitenti)a
a sordib(us) pecc(at)i mundantur seu abluunt(ur). Pallia q(ue)
i(n) ecc(les)ia suspendunt(ur) s(un)t miracula xp(ist)i q(ue) in ecc(les)ia le-
gu(n)tur. pulpitu(m) [illegible] q(uod) in altu(m) sustollit(ur) et in q(u)o ewan(gelium)
legit(ur) est p(er)fector(um) vita ad qua(m) p(er) ce(lsitu)do ewa(n)gelica doctrina
p(er)uenitur du(m) quib(us) xp(istu)m sequitur. Lumina in ecc(les)ia
ampulle et lucerne in ea die noctuq(ue) lucentes de-
signat q(uia) ecc(les)ia katholica cottidie sine intermissio-
ne et gr(ati)a sp(iritu)s s(an)c(t)i illustrat(ur). Baptismus in ecc(les)ia ce-
lebratur q(uia) homo denuo i(d est) s(e)c(un)do p(er) baptismu(m) nasc(itu)r
alias no(n) introiret i(n) regnu(m) dei ut b(ea)tus Johes ewa(ngelista)

Baptism(us)

clare testat[ur] quero q[uo]d legit[ur] in actis penthecostes
[con]liter Saluator nychodemo nisi sibi d[ic]to deulture
sac[ramentu]m baptismatis fontis igitur baptisterium i[n] eccl[es]ia
collocatu[m] designat ecc[les]iam katholica[m] q[ue] e[st] m[ate]r filior[um]
ei[us] s[cilicet] om[n]i[um] fidelium q[ue] cottidie et sine intermissione
sibi nouos filios gignit s[cilicet] p[er] bona[m] fide[m] p[er] bona op[er]a
vn[de] iacob[us] inq[ui]t fides sine op[er]ib[us] mortua e[st] et alibi
q[ui] cred[id]erit et baptizat[us] fuit saluus erit ¶
hostium abastando vel astendendo d[icitu]r ostiu[m] q[uod] in-
imicis obstat et ciuis aditu[m] introeundi ondit ad
xpm ih[esu]m qui p[er] iusticia[m] obstans i[n]fidelib[us] quos
de domo sua arcet et expellit Et fidelib[us] aditu[m]
q[uo] in domu[m] sua[m] p[er] fide[m] rectam introducit ubi eterna-
liter cu[m] ipso gaudiosissime viuunt ¶ Chorus psal-
lentium a chorea canentium exordium sumpsit que
antiq[ui]tus p[er] gen[tiu]m ad ydolor[um] culturam instituit ut
s[cilicet] deos et statum vite eor[um] laudarent de totis viri-
bus corporis q[ui]b[us] ymagin[aci]one[m] choree cantando
intelligi debeat firmamenti reuolucio co[n]uenie[n]t
c[on]plexione Nam p[ro]p[han]is de mari rubro egressis
chorum duxisse dem[on]strat[ur] soror eius cu[m] tympano
p[re]cinuisse et dauid an[te] archa[m] totis virib[us] sal-
tasse et cu[m] h[ec] psalmos cecinisse legitur Et sa-
lomon circa altare cantores instituisse d[icitu]r Et so-
lomon circa altare cantores i[n]stituisse d[icitu]r Cho-
rus d[icitu]r a concordia canentiu[m] siue corona ministra-
ntium Olim enim in modum corone circa ara[m]
cantantes stabant ¶ Cancelli i[n] q[ui]b[us] s[er]mo diuinus
vel festa sc[ilicet] p[ro]p[h]e[t]e co[n]ueniu[n]t ancillas magnas
in domo ciuis celestis designant ¶ Corona in templo
salomonis suspendebat[ur] que fuit ex auro et ar-
gento et ere et ferro Aur[um] sunt sapi[enci]a lucentes
Argentum eloquia vtentes Es in doctrina celesti
dulat[ur] ?sonantes ferrum vitia domantes Cir-
cules in circulo corone s[un]t scriptura sacre etiam
munientes lucerne ei[us] s[un]t ho[m]i[n]es bonis actib[us]
lucentes Aur[um] et s[un]t virtutes Argentum v[er]ba Et
gemme ?? effectu co[n]iugio fulgentes Gemme
i[n] corona coruscantes sunt qui q[ui] i[n] virtutib[us]

Chorus

Cancellu

Nota

eiulantes Metalla igne excocta adornatu co-
rone sumuntur et electi in camino ignis et tribu-
lacionibus probati Cathena qua corona in altum continetur
est spes qua etiam a terrenis ad celestia suspendi-
tur eciam titulus tui corona in nectitur est deus
a quo tota continentur Digna quod nos per campanas
dantur olim pro tubas dabantur Hec vasa primum
in Nola civitate campanie regionis sunt inventa
unde et sic dicta Maiora quippe et vasa dicuntur
campane a campania regione minora vero
nole vocantur a nola civitate campane Predicatores
significant qui primum ad eciam quoerant Sonus est
predicatio eorum predicatorum Unde psalmista In omnem terram
exiuit sonus eorum et Ere sunt fusa que est duri-
cies predicatorum duricies est quo ad peccatores que eis
sonatur ad aures primarum quod dura et severa dura
quod deuirtutibus sunt severa Ideo autem in modum va-
sorum forentur que predicatores vasa sunt spiritus sancti Cinerae
vel iuga in quibus campane suspense sonant sunt
due leges quibus predicatores a terrenis ad cele-
stia suspensi regnum dei predicando consonant
Ex lectis in quibus dependent campane in iugis
sit ex ferro quod est durum et ferrum omnia durat et liga-
do domat est lingua predicatorum quod omnia adversa
quo ad salute anime et eterne vite domat et vin-
culando superat Ex tinctula et coronna volgo dic glog-
gen omni quod in iugis inde sic inpendentur est non
aliud scilicet designando ad moderacio predicatorum
qua lingua eorum de separatur sufines per quos campane
mouentur ad sonandum Dacium scriptura est signi-
ficat sententijs contexitur quod predicatores mo-
uentur ad predicandum sufinis a ligno scilicet a brachio
ligneo campane descendit Sive et sacra scriptura
a ligno scilicet a brachijs sancte crucis dominice passionis
descendit lignum a superioribus continetur quod crux et
passio christi a prophetis ante predicatur et eorum legi
innectitur et apostica doctrina prophetis contexitur
Sacerdos funem apprehendit dum scripturam sac-

Nota aber de campanis

docenda bona opera agit. Funis enim sursum trahit dum
scriptura cum in contemplatione suspendit. Funis vero ipsum de-
orsum trahit dum contemplatione ad activam vitam
descendit. Ex tactu motionis campana sonat quia ex
bona operatione praedicatio intonat. Non autem sine
causa gallus super campanile ponitur. Gallus enim dor-
mientes excitat et per horas admonetur presbiter qui est gallus
dei ut per campanam dormientes excitet ad matuti-
nas. Tercia sexus virilis in australi parte stat. De-
signat quod fortiores sunt mulieribus in fide ardere
spiritu sancto fervidi contemplatione sic debeant qui estum temporis
mundi ferre valeant. Femine vero in boreali parte
stant demonstrantes quod fragiliores adhuc esse de-
beant qui estum temptationis ferre negant. Mulieres
quoque post partum non intrant etiam quod immundos impenitentes
existentes a templo excludi designat propter designationem.

No[ta]

in multis locis menstruate vel vere commixte sic mulie-
res foris etiam stare solent et abhoc penitentes
etiam intrare non debent nisi post ablutionem sed ...
i. post quam absolvitur apertius. Linus papa a sancto petro or-
dinatus et coadiutore petri sedit annis xij et passus
est sub nequissimo Nerone imperatore. Hic linus iubente
beato petro constituit ut mulieres velato capite sint

.ta

in ecclesia. Et hoc propter tres rationes. Prima est quod mulieres sunt
decipule dyaboli ne capillis earum venibus iuvenum ca-
piantur. Secunda ne forte quedam illarum ob pulchritudinem
capillorum superbia eleventur. Quedam vero ne obsedi-
tatem et deformitatem crinium vel capitis in fremitate
detegantur. Tertia ratio est ut reatus originalis omni-
bus qui per mulierem primitus evenit ad memoriam no-
veritur. Iudex quippe malorum est verbi sacerdos
eius vicarius ante sacerdotem ergo se mulier debet valde
reatum velare et tanti mali sibi conscia coram iudice
se celare. Unde apostolus ut mulieres velate sint
propter angelos i. sacerdotes. Tercia et non permittitur loqui
eis i. publice alloqui et nobis etiam non licet loqui in ecclesiis
nisi in ymnis et psalmis canticis spiritualibus et orare
ut facimus celestibus. Cymiterium dicitur mortuorum
dormitorium est enim ymenum quod sit sancto mortuos

fonte baptismatis xpus genuit. Ita quomodo carne
mortuus secundo filio consurgens eterne vite reddit.
Ecclesia quod in modum crucis fuit post in circuitu mundo consigni
dere ostendit. Qui autem rotunde in modum circuli fiunt
ecclesiam per circuitum orbis circulum corone eternitatis perdi
lectionis conscruti ondunt. Claustralis constructio iuxta mo
nasterium e[st] sumpta a porticu Salomonis constructo
apud templum in quo apostoli omnes unanimiter conue
niebant et in templo ad orationem conueniebant et multitudinis
credentium cor unum et anima una erat et omnia communia
habebant. Ordinem hanc prefigurato religiosi in claustro
degunt sive morantur die nocteque in monasterio
ad dei servitium conveniunt. Fons in hoc loco voluptatis
est in monasterio fons baptismatis. Lignum vite in
paradyso est corpus domini in ecclesia reservatum. Cetere arbores
fructifere sunt libri sacre scripture. Ut quia in superna
patria omnes electi unum cor et animam unam in dilectione
habebunt et omnia communia possidebunt quia unusquisque quod ipse
minus habet in aliis habebit ubi deus omnia in omnibus erit.
In claustro singuli singula loca secundum ordinem tenent
et in paradyso singuli singulas mansiones secundum merita
recipient. Unde dominus per evangelium in quit. In domo
patris mei multe mansiones sunt ad quas domum ipse nos
perducat qui cum in celis cum patre et spiritu sancto sine fine
vivit et regnat per infinita seculorum secula Amen etc.

Nota de modo consecrandi ecclesias et etc.
quid significet consecratio sequitur.

Ecclesie dedicatio xpi est nuptialis copulatio.
Episcopus qui eam consecrat est xpus qui eam de uiuis
lapidibus construit. Episcopus fonte in atrio benedicit et
in circuitu aspergit quia xpus fonte baptismatis in iudea
constituit et in circuitu mundi omnes gentes eo ablui
purgavit. Domus enim consecranda est gentilitas dei
ignara et perfidie repagulis in clusa. In domo con
secranda duodecim candele in circuitu accense eam

illuminant | Et duodecim apostoli in circuitu orbis genti-
litate lumine doctrine illustrabant | Candela lucet
et ardet | Et apostoli uero lucebant | et caritate ardebant
Pontifex uero liminare ostii cum baculo episcopali ter
percutit | cantando Attollite portas principes uestras et
eterna potestas in celo et in terra et in inferno accipi-
tur quasi hoc tercio dominus Petrum cum baculo percussit dum
ecclesie potestatem ligandi atque soluendi concessit in celo
et in terra et porte inferi ne aduersus eum preuale-
ant tribuit | Iubet et ut principes tenebrarum por-
tas mortis ab ecclesia tollant | Porte uero eterna-
les id est celestes eleuentur et iusti aduitam ingre-
diuntur Porte mortis sunt uicia et peccata Porte
uite sunt fides baptisma et bona opera et huius modi
Ille qui intra respondens epo super tantum sunt sit attolli-
te portas etc Respondens clamat in domo uel ecclesia
Quis est iste rex glorie Ille designat dyabolum qui
de domo consecranda expellitur Ipse enim dyabolus
quasi fortis armatus custodiuit atrium suum sic scribitur
Cum fortis armatus atrium suum custodit | in pace
sunt omnia que possidet si autem fortior illo superueni-
ens uicerit eum uniuersa eius arma auffert | in quibus confi-
debat | et spolia eius distribuit Sic episcopus intrat | ecclesiam
designans Christum qui est fortior dyabolo dyabolum de domo
expellit et suggestiones ipsius dyaboli que sunt arma eius
ab eo auffert etc. Mox hostium aperitur et Episcopus ingre-
ditur quia etiam ostium fidei apperuit et Christum ihesum in
corde se deuote recepit | Episcopus ingrediens Et pax huic
domui dicit quia Christus mundum ingrediens pacem hominibus
contulit quia resurgens a mortuis pacem suis pluries
dixit | Episcopus pax huic domui clamat | quia regularis
ecclesie pro unitate fratrum insinuat uel quia unus deus et
una fides unum baptisma | Deinde pontifex pro-
sternitur flectando genua pro protectione domus domi-
num precatur Et Christus se ante passionem in monte oliueti
prostrauit pro ecclesie sanctificatione precem orauit Clerus in
presentia consecratoris et consecratione domus leta-
nias deuote cantat Et apostoli atque doctores pro sancti-
ficatione ecclesie patrocinia inuocabant finita le-

tania Pontifex surgens pro Dominus vobiscum non
plebem salutat. Sed tantum flectamus genua ad oratio-
nem invitat quia infideles turpes non sunt salutandi.
Sed ad questionem et primam respondendi sunt. Post hec
Alphabetum in pavimento cum baculo scribit incipiens
a sinistro angulo orientali in dextrum occidentale
desinit. Deinde alphabetum a dextro angulo ori-
entis inchoat et sic scribendo in sinistro angulo
occidentis consummat. Que duo alphabeta in medio
ecclesie in forma crucis conveniunt. Et quid signat aperte
nobis innuit. Quatuor ecclesie anguli sunt quatuor
plage mundi. Scriptura que terre sive pavimento
inscribitur est simplex doctrina que cordibus ter-
renorum imprimitur. A sinistro angulo episcopus scribere
incipit quia Christus a Iudea docere cepit. Ipsa enim Iudea sinistro
angulo comparatur quia ob perfidiam cum sinistris reputabitur.
Ideo angulus orientis dicitur quia Christus qui est oriens
ex ea iuxta carnem assumptionis oritur. Scripturam
in dexteram angulum deducit episcopus quia doctrina Christi
ad ecclesiam katholicam usque pervenit. Ipsa enim doctrina
dextro angulo assimilatur quia cum dexteris computatur.
Ideo autem occidentis angulus existit quia in ea perfidia
et malicia Iudeorum coruerunt et Christus per eam scilicet perfidiam
sol iusticie occidit scilicet per mortem turpissimam. Item episcopus
scripturam a dextro angulo orientis inchoat et in
sinistro occidentis eam consummat quia Christus in primitiva
ecclesia doctrinam suam inchoavit et eam in fine mundi
in Israhelitico populo consummabit. Primitiva ecclesia in
dextero angulo ipsa est ecclesia que a dexteris
dei stare scribitur. Igitur angulus orientis dicitur quia
lumine miraculis et virtutibus oritur. Populus autem Israhel
ideo sinister angulus quia adhuc in infidelitate
perdurat et non verecundatur. Neque Saulus et miseri
ypiam non verecundantur. Post hec movendo cum
eis et principales aliqui sacerdotes salve ydiote
cum eis perfidissimis cotidie viis et factis et illo
timendum est quia fratres certis volunt esse in divinis

cordibus eorum sed in cordibus eorum ullam constitu-
unt neque curant. Assimilantur phariseis et
hugmoi malefactoribus qui amant ut videantur
ab hominibus orare tertiis et ut videant tandem cele-
brare et ut audiantur de mane orare ut dicatur
ipsi sit honestissimus vel prudentissimus sed pessime pipis go
cavete vos ab hugmoi. Et audite mandata specialia
et apostoli que talia prohibent. Sed Innocentius centesimus
octagesimus septimus a beato petro sedit annis decem et novem
iste prius vocabatur lotharius natus de nobilibus ro-
manorum. Iste Innocentius statuit et mandavit
ut in omni christianorum provincia non solum distinguantur
habitibus judeorum in vestibus sed etiam idem constituit ut
judei novas synagogas non faciant ubi prius
non habuerunt neque ampliores eas faciant et christiani
in domibus eorum non serviant et mulieres christiane judeorum
infantes neque nutriant. Igitur vos fratres karissimi
perpendite eorum vana perfidissima et avarissima vita
et si unus eorum tantum tota fidem et victum meum
in ictu oculi potest delere et annichilare non sine-
ret neque expectaret donec in crastinum diem
Igitur cavete vobis a perfidia pessima judeorum et aspi-
cite quod bene intelligunt in animo fidem eorum et nolunt
desistere neque reverendamur. Ideo vero angulus
occidentalis dicitur quod cadente iam mundo per ple-
nitudinem gentium fidei adiungentur. Duo vero
alphabeta que ex diversis angulis in forma crucis
conveniunt sunt duo populi qui ex diverso ritu in unam
fidem crucis per christum convenerunt. Duo etiam testa-
menta sunt que in simul quinta crucis passionis vel
concordaverunt. Unum autem grece alterum latine scribitur
quia lingua greca propter sapientiam latina autem propter imperiale
potentia ceteris eminentior cognoscitur. Quod vero
ad fide crucis currit. Totum quod per baptismum scribitur
quia licet omnia predecessores pagantur hunc usque totum
quod precessit quia per dominum consecratoris fiunt ab hinc
dedicatio incipit. Ideo per hoc quod inter sequitur
christi passio et spiritus sancti in fusio innuitur per qua

De sinagogis judeis

etiam kath

ecclia katholica ↄsecreat. Post h' pontifex ante altare
stans diuinu auxiliu puersu Deus i adiutoriu
meu itende ↄuiocat ut domu noi eius digne ↄse-
crare valeat et clerus adiungit Gloria patri & filio
ptō/ ab sp̄z alla Qui iungitur gl'iaz trinitati i alla domo
cantari i notesuit alla no addit eo qd adhuc adue-
rem exultacōis ↄsecrata non sit p9 ↄsecratoz aut
alla cantat q exclusa iam demoniu fantasia dm
deus mea laudatur Ita xpc verus pontifex ad
aram crucis accedens patris auxiliu iuocauit
ut eccliaz sanctificare velit quasi gl'iam patri cecinit
dum ad gloria trinitatis pectiam morte sustinuit
qi alla no addidit du mundus i eius passione
turbatus fuit p9 resurrectione aut eius quasi
p9 ↄsecratoz alla cantabit eterna celum & terra
decus resurrectionis letabitur Deinde aqua bndi-
cenda bndicitur vinu admiscetur sal eciā & ciner
ↄmiscet/ P sal vero omes cibi sapidi fiunt xpi
dei sapiaz designat qua omes apli intelligere
acceperūt vnde helyseus sal in aquas misit &
aque sanate sunt qa helyseus i. celestis pr sapiaz
i. filiu suu i hoies misit & sanati sunt i lege
aut fitula rufa missa e i igne & igne cre-
mari & ipsius cinere eius expiari ↄfitula/ z diuicin
anoie fits & sit arbore vl' fenctus/ rufa i expia-
tione cinnere cremata e xpi taceo sanguine
rubricata igne passionis i cinere redacta quo
plebs fidelium est expiata h' ut cineris sali admiscet
du huitas adiunitate in resurrectione resu-
mitur Cinis quo sali ↄmiscetur du nos xpian
qui cinis sumus & eciā noiam diuinitati xpi
associamur Et primu diuinitas p aqua huiar-
tas itelligitur/ het duo ↄmiscentur du mea hu-
manitas p xpi sanguine diuinitati adiungitur
Cor tercius cum sale & cinere sup aqua fit q p
cerit xpi fidem hoibus trinitatis in refecit Cor
ro p het signa sacrificiu eciā exprimitur q in-
hac domo dedicata offertur P salem & cinerem
xpi corpus i diuinitate prefiguratur Primu

cu

Allegorice

z aqua xpi sanguis qui cu aqua effluxit pnotat
Notandu q hec totu q pscriptu est de materia
hac ad hoiem refert qui templu dei appellatur
Primu pontifex aperuit hostiu deinde ptes
fundit q p h alphabetu scribit deinde aq cum
sale z cinere benedicit vinu admiscet deinde
z candele accendut Ita z cuilibz adueni converso
hostiu fidei aperitur Deinde pro oratur Deinde
scriptura mente eius scribitur du cathecumin
exorcizmo imbuit eiu q fidem xpi diuinitate
z huanitate docet Deinde fonte baptismatis pu
rificat Ad extremu crisniate ungit z sic tem
plum dei efficit Post hec eps digitu unget z
cruce p quatuor cornua altaris facit Altare h
pmitiua eccliaz i rnlm exprimit quasi cruce xpi
pontifex sup altare fecit du crucem z dnica morte
i rnlm subijt Et quatuor cornua altaris sig
nauit du quatuor ptes mudi cruce saluauit
Deinde eps altare septies spergit q xpc post
resurrectione suscepte domis sps sci eccliam
baptizare iussit aqua cu ysopo aspergit q amara
herba duriciam lapidu penetrare facit Et sic
xpi cruce i passione amaritata p baptism
datur z duricia gentiliu ad fidem xpianam emollit
Deinde altare spergendo circuit q dns angelum
suu i circuitum timentiu se mittit Altare ter
spergitur q eccliam atribus pctis mortis scz opis cogi
tacionis z locucionis emundat Deinde suffra
ganeus p tota ecclam vadit parietes ex utraqz pte
spergitur q xpc p tota iudeam aplis baptizare
precepit Interim cantur psalmus Exurgat
deus z dissipent inimici eius q ecclia du xpc
surrexit demones z pfidissimi iudei inimici
eius dissipati sunt Et cum resurrectio xpi ihu
z baptizmus p orbem mudi pdicabatur inimici
dei ab ecclia dissipabantur Pontifex mittit ministros
qui ecclam cantando circueant Et xpc aplos suos

misit qui baptismum et resurrectionem et fidem eorum
predicabant dicens ite in orbem universum et predicate
dicentes etc. Episcopus per media etiam incedens cantat
Antiphona Domus mea domus orationis vocabitur. Et
Christus etiam per doctores visitans fecit eam domum suam
Incipiens autem antiphona Introibo. Et psalmum Iudi
ca me deus et discerne etc. Et sic Episcopus redit per eandem
viam tendendo ad altare et quod remansit ex aqua ad basim
altaris fundit quia Christus fluenta doctrine in celum effu
dit et inde fons baptismatis cepit. Post hoc altare
cum lintheo extergitur per quod dominica passio intelligitur.
Linteum vel linum quippe de terra oritur et cum labore
ad candorem vertitur. Et Christus de virgine nascitur et cum
magno passionis labore ad candorem resurrectionis
redditur. Hoc linteo altare tergitur dum tribulatio
eius exemplo Christi declinatur. Deinde Episcopus offert
incensum hoc est orationem iustorum qui se in amore dei offert
dum corpus suum per eos affligunt. Postea pontifex fundit
oleum super altare faciens crucem in medio eius et super
quatuor cornua eius quia Christus spiritum sanctum super primitiva
etiam in celum effudit in qua et crucem subiit. De
inde quatuor mundi partes hoc dono sancti spiritus fidelibus
tribuit. Tunc cantatur Antiphona Unxit te deus
oleo letitie pre consortibus tuis etc. Altare Christi intelligitur
corporale suppositum altari divinitas Christi et virginitas
virginis Marie corporalitas labores id est passiones in candore
resurrectionis redditur solum in corporale quia nec est
in eum neque finem quia dicit esse rotundum deitatem sit
pastor apostolus id est hostia oblata non frangit sed per eam
extra mordet et reliqua in calicem mittit quia Christus
infernum momordit et inde suppositos in paradysum
misit. Dyaconus calicem tenet dum presbyter sanguinem
sumit sicut angelus qui revoluto lapide
de monumento tulit. Dyaconus sanguine distribuit
quia angelus resurrectionem innotuit. Subdyaconus
corpus domini ad dyaconos attingit et fert presbyteris ad
frangendum populo. Tunc apostolus de altari populis communicat

Vide

Nam tunc archa omnibus populo Jericho circuiuit sacer-
dotalis ordo tube cecinit populus clamorem persoluit
Jericho corruit et victor populus regnum obtinuit
populus a pharaone per moysen ereptus est xpianus
populus a dyabolo per xpm redemptus est. Tabule testa-
menti a monte accipiuntur et liber ewangeliorum
ab altare sumitur. populus ibat armatus et populus xpia-
nus vadit fide et baptismate signatus. ille populus
sanguine aspergebatur iste aqua benedicta aspergitur
Processio signat cum terram promissionis tendimus
ad ecclesiam intrantes cantantes signat quod ad
gloriam gaudentes perveniemus. David et salomon
ad processionem nos mouerunt qui archam dei
ymnis et canticis perduxerunt et salierunt. Lector
qui epistolam legit est preco qui edicta imperatoris
per castra predicat. Meliores vocum ad graduale
et alleluia cantandum eliguntur. fortiores manum
ad duellum producuntur iam deficientibus in cantu alii
succurrerunt sicut in bello laborantibus in prelio alii
stantes eos de subvenerunt. Dyaconus qui ewangelium
in alto recitat est preco qui parto bello agmina
dispersa tuba reuocat. David victum venienti
obviam turbam populorum cecinit salvatorem populus
ymnis excepit. Sequitur gygas golyas scilicet
dyabolus prodit duellum petit david occurrit
funda et lapide deiecit. Sicut dum sitienti populo
petra dirupta aquam produxit ad bibendum

[illegible]

· Sermo de eodem ·

Sanctificavi domum hanc quam edificasti ut pone-
rem nomen meum ibi in sempiternum. 3. Regum
9o capitulo. Verba ista reddit dominus Salomoni regi
postquam edificaverat templum in Ierusalem. Fecerat oracionem
Et ymolaverat multa milia ovium. Spiritualiter
autem ponitur quod triplicem domum sibi sanctificaverit
dominus scilicet singularem universalem et moralem
Prima domus scilicet singularis est beatissima virgo maria
quam dominus sanctificavit quadrupliciter. Primo a macula
originalis peccati in utero matris unde illi qui cele-
brant eius concepcionem habent respectum ad eius sanctificationem
que facta est ante eius nativitatem psalmista Sancti-
ficavit tabernaculum suum altissimus etc. Secundo sancti-
ficavit eam a proclivitate venialis peccati in concepcione
filii dei quia spiritus sanctus ita refrigeravit eam quod etiam
motum venialis peccati non sensit Luce primo Spiritus
sanctus superveniet in te etc. Tercio a reatu originalis
peccati in morte filii quia licet sanctificata fuisset ab ori-
ginali peccato tamen remanserat reatus ad
penam ita quod nec ipsa nec aliquis alius potuisset
videre deum nisi solutum fuisset precium in morte christi
Apostolus ad Colossenses 2o delens quod adversum nos
erat etc. Quarto sanctificavit et mundavit a penali-
tate in morte sua quia corpus eius non vidit cor-
rupcionem. Psalmus Astitit regina a dextris tuis in
vestitu etc. Bernhardus i. in corpore glorificato que
in celo. Secundam domum scilicet universalem que est
ecclesia sanctificavit et mundavit etiam quadrupliciter
Primo scilicet per undam fluvii in diluvio quia Secundo ori-
ginali mundo non peperit diluvium etc. Secundo per
undam sanguinis in patibulo Apokalipsis primo qui
dilexit nos et lavit nos sanguine suo etc. Ter-
cio per undam flammis in cenaculo Actuum. Sedit
super singulos eorum spiritus. Ita spiritus sanctus adveniens
purgavit corda apostolorum ab omni carnalitate ut
essent perfecti in caritate Luce. Quarto igne vel mitte

nt etc. Quarto pstancia ignis in iudicio Ps. Ignis
ante ipsum precedet et inflamabit in circuitu etc. Tertia
domus scilicet ancillam que est fidelis anima sufficit duos
et mundat sex modis Primo per baptismum nunquam mundat
ab originali peccato Et hoc tripliciter Primum in baptismo
primo tollitur macula Secundo debilitatur concupiscentia Tertio
tollitur pena i. carentia visionis dei quam omnia manet
in anima non baptizati hominis De primo Ezechielis 36. Effun-
dam super vos aquam mundam et mundabimini etc. De 2o.
ad Romanos 6. Non ergo regnavit peccatum in vestro mor-
tali corpore etc. De 3o. ad Colossenses 1 Qui eripuit nos
de potestate.